

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

120

Մ Ր Յ Ա Ն Ա Կ

Ծ Ա Ղ Կ Ա Ք Ա Ղ,

Ա. Ռ. Ա. Կ. Ք.

ՅԱՅԼ, ԵՒ ԱՅԼ,

ՀԵՂԻՆ Ա.Կ.Ա.Ց

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՍՈՒՐԲ ՂԱԶԱՐ

1893

8
5-22

Մ Ր Յ Ա Ն Ա Կ

ԾԱՂԿԱՔԱՂ

Ա.Ռ.Ա.Կ.Բ

2011

8
0-22

Մ Ր Յ Ա Ն Ա Կ

Ծ Ա Ղ Կ Ա Ք Ա Ղ

Ա Ռ Ա Կ Ք

ՅԱՅԼ, ԵՒ ԱՅԼ

Հ Ե Ղ Ի Ն Ա Կ Ա Յ

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՍՈՒՐԲ ՂԱԶԱՐ

1893

Ա. 2 Դ

57622-ահ

2993-21
28

Առական մարդկութեան վրայ ցուցած մեծ ազդեցութիւնն յայտնի է ի պատմութեանց, որով ամէն ազգաց լաֆոնդէններն միշտ ի պատուի եղած են մարդկային վիճակի որ և իցէ դասակարգութեան մէջ գտնուող ընթերցասիրաց քով: Նոյն ազնիւ ճաշակն նկատելով նաև մեր ազգին մէջ, կ'ընծայենք առականիցաց այս հատորիկս՝ իբրև փունջ մ' ընտիր ծաղկանց՝ այլ և այլ ազգաց պարծանք եղող նարտար գրիչներէն նկարուած, յորս բազմաթիւք արգասիք են հրաշալոյն լաֆոնդենի գիտաւոր հանճարոյն, զրեթէ ամէնն ալ ծանօթ վարժ գրչէ մ'ի հայերէն թարգմանուած, ընտանի և ընական ոճով, ի Գերպ. Գէորգայ Հիւրմիւզ. իսկ մնացածներուն մի մասն ի Քուրդլէ Ռուսաց, մի մասն այլ ուրիշ ազգաց երևելի ա-

ԼԱԾՈՆԴԵՆ

ԱՌ ԱՐԳԱՅՈՐԴԻՆ ԹԱԳԱԺԱՌԱՆԳ

Ուսկախօսաց զուարթ և զքօսեցուցիչ պատա-
ռիկներու ազատ թարգմանութիւնք են, ինչպէս
'ի Փլորիանէ, 'ի Փեղրոսէ, յեզովրոսէ, 'ի Նաւ-
րէտաիմէ, և այլն, զրեթէ ամէնն ալ ժամա-
նակ առ ժամանակ Բագմավիային միջոցաւ ա-
ռանծինն առանծինն հրատարակեալ:

Կը յուսանք որ Ծաղկաքաղ փունջն օգտա-
ւէտ զքօսանաց ևս վայելից առիթ ըլլայ բազ-
մաթիւ ընթերցողաց:

Զայն գիւցաղուններն, որոնց եղովբոսն է հայր՝
ես կ'երգեմ.

Ժողովուրդ մ'որոց սուտ է պատմութիւնն,
զայն աղէկ գիտեմ.

Բայց և սուտերուն հետ ճշմարտութիւնք կան
շատ օգտակար:

Արարածք ամէն հոս լեզու կ'առնուն, նաև ձը-
կունք ալ.

Զրուցածնին ամէն ատենի յարմար են մեզի նոյն-
պէս.

Զանասունները՝ մարդիկ խրատելու՝ գործիք
կ'առնում ես:

Վէհափառ ծընունդ մեծ թագաւորի մ' երկնից
սիրական,

Առ որ յուսալից աղբ աղինք բոլոր ակնկաւոյց
կան.

Եւ որ մեծափառ գըլիոց թափնինք կը թառա-
մեցնէ,

Իր յաղթանակօք յայսմ հետէ պիտոր իւր օրերն
համրէ:

Թող ուրիշ մ'ինծմէ զօրաւորագոյն ձայնով
քեզ երգէ,

Քու նախնեացդ արարքն և թագաւորաց արու-
թիւնքն ինչ է.

Ես հոս տեղ ըզքեզ մանրիկ դէպքերով կը զբա-
ղեցնեմ,

Թեթև գոյներով կերպ կերպ նկարներ առջիդ
կը հանեմ:

Եւ թէ չըկըրնամ համիլ բաղձանքիս հաճելու
ըզքեզ,

Գոհ եմ պարծանքով՝ որ այս գործիս նախ ձեռք
լարնողն եմ ես:

ԱՌԱԿՔ

ԿԱՂՆԻ ԵՒ ԵՂԵԳՆ

Օր մը Կաղնին ասանկ կ'ըսէ Եղեգին. (զիս.
« Ո՛րչափ գըժբաղդ գըանուէր ես գուն, քան
Թեթև փետուրն է քեզի բեռ մ'աշագին,
Բարակ հովէ մը մէկէն վար կը ծըռիս:
Իսկ ես կարծես թէ լեռ մըն եմ շիփ շիտակ.
Հով փոթորիկ՝ ինչ ալ ըլլայ հակառակ,
Բան չեմ սեպեր ամենեւին հոգս ալ չէ.
Քեզի մըրրիկն՝ ինչ զով քամի կը փռէ:
Խեղճ Եղեգնիկ, գոնէ սա ցած ծառերուն
Որ իմ շըքիս տակն են այսչափ բազմութիւն,
Գոնէ ասոնց տակն ըլլայիր կ'ըսէի,
Որ հովերէն ըզքեզ սիրով պահէի:
Բայց գուն, ափսոս, լըծերու քով կը ծընիս,
Հովի բերան՝ ցած տեղ կ'ապրիս կը մեռնիս.

Ալ ինչ ըսեմ, բայց քեզ ալ չեմ մեղադրեր,
 Քո՛ւ ճակատիդ գիրն ալ առանկ է եղեր » :
 « Աս քո՛ւ սրբախո գրեկութիւնն է, պարոն,
 Որ ցաւակից կ'ըլլաս ինծի պէս խեղճուն.
 Բայց հոգ մ'ընէր, ես հովէն շատ վախ չունիմ,
 Ո'րչափ սաստիկ փռէ՛՛ ծըռիմ՝ կ'աղատիմ.
 Իսկ դուն ինչուան հիմա գէմ՝ իրաւ գըրեր,
 Բայց նայինք վերջդ ինչպէս կ'ըլլայ, լաւ ուշ
 (գիր » :

Խօսքը բերանն էր՝ մէյմ'ալ ինչ կը տեսնես.
 Երկընքին մէկ ծայրէն փըրթաւ կրակի պէս
 Մէկ փոթորիկ մը որ նըմանն եղած չէր:
 Ծառն ը'չ չընէր, եղէգը վար կը պառկէր:
 Քանի գընաց՝ հովն ու քամին կատուեցաւ.
 Ելաւ կաղնին, ու արմատով վար ընկաւ.
 Ան կաղնին որ գլուխն ամպերուն կը գըպէր,
 Ու ոտուըներն ինչուան գըժոխք էր հասեր:

ԼԱՅՈՆԴԻՆ

— 0 —

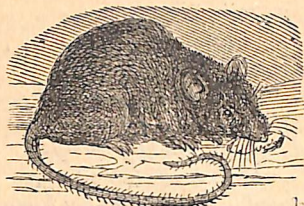
ՏԱՆԾԵՆԻ ԵՒ ԴԴՄԵՆԻ

Ատենով Դըգում մը կար
 Տանծի ծառին գըրացի.
 Քանի մը ամառան մէջ
 Այնպէս շուտով կը բացուի,
 Կ'ուռճանայ, կը բարձրանայ,
 Որ ծառին ծայր կը հասնի:

Տանծէնին առաւօտանց
 Խորունկ քընէն արթնցաւ,
 Դըգմենին վըրան ելած
 Տեսնելով՝ շատ զարմացաւ.
 « Ո՞վ ես դուն, ըսաւ անոր,
 Իմ վըրաս ուսկից եկար.
 Ո՞ր էիր, կամ թէ ընտոր
 Այսպէս շուտ գըլուխս ելար » :
 « Իմ՝ անունս կ'ըսուի Դըգում.
 Քո՛ւ քովդ էի տընկըւած.
 Դեռ իրեք ամիս չըկայ,
 Տես ինչուան սուր եմ հասած » :
 Ծառն ըսաւ. « Հոս հասնելու
 Ես քսան տարի յոգնէր եմ,
 Ինչ հովեր, ինչ ցըրաբերու
 Քաջութեամբ գիմացեր եմ:
 Բայց գիացիր՝ դուն որ շուտով
 Ինչուան երկինք ես ելեր,
 Նոյնպէս շուտ ալ կը չորնաս
 Ու չես տեսներ լաւ օրեր » :

ԱՐԻՍՏՊՈՑ

ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԿԱՆՅ

Տան մը մէջ կատու մը կար
Անանկ կատղած, անանկ չար,
Որ խեղճ Մըկանց անդադար
Անտանելի ջարդ կուտար:

Ծակէն ելլողը կատուին ճանկը կ'ընար,
Ծակէն չեւէր՝ քողցէն հոգին հոն կուտար:

Տեսան Մըկներն որ բաներնին խիստ գէշ է,

« Աս կատու չէ, ըսին մեզի պատիժ է.

Ասանկ չըլլար, եկէք խորհուրդ մը ընենք,

Ասոր մէկ ճարը տեսնենք.

Ժողովինք նայինք ուր պիտ' երթայ վերջերնիս,
Ընելիքնիս մէյմը խորհինք մէջերնիս »:

Ատեն գրրին, խորունկ ծակ մը ժողովեցան,

Տըրտում տըխուր հոն խորհրդդի նըստեցան,

« Ասանկ ասանկ է բաներնիս, բարեկամք,
Դուք ի՞նչ կ'ըսէք, ասոր ի՞նչ ճար կը գըտնաք »:

Անդիէն ծեր խոհեմ Մուկ մը ձայն հանեց.

« Ես կ'ըսեմ թէ, ըսաւ, քիչ մը մըտածեց,

Ես կ'ըսեմ թէ աս բանիս մէկ ճար մը կայ,

Ան որ ընենք՝ ալ մեզ կատուէն վախ չըկայ.

Ժամ մը առաջ պէտք է որ մենք սիրտ ընենք,
Անըզգամին վըզէն բոժոժ մը կախենք.

Ան բոժոժին ձայնէն հարկաւ կ'իմանանք

Անոր գալն, ու մէկէն ծակ մը կը մըտնանք »:

Բոլոր ժողովքն հաւնեցաւ աս խորհրդդին,

Մեծ ու պըղտիկ արմըննալով ծափ զարկին:

Մընաց որ մէկն երթայ բոժոժը կախէ,

Ի՞նչ գըժար բան. ո՞ր մուկն ասոր սիրտ ընէ:

Մէկն ըսաւ թէ ափսոս որ ես հիւանդ եմ,

Մէկալը թէ ես ալ այնչափ ճարպիկ չեմ,

Մէկը՝ ծեր եմ, մէկը՝ սըղոց ես տէր եմ.

Մէկն ալ թէ ես սիրով ատ բանը կ'ընեմ,

Մէկը բըռնէ թող կատուն,

Բոժոժը ես կը կախեմ:

Մըկներն աս որ ըսեցին,

Լաւ մը վըրան խընտացին,

Իրենք ալ խաղք խայտառակ՝

Փախան ամէն մէկն իր ծակ:

Ասանկ ժողովներ

Ո՞րչափ ես տեսեր,

Որ մեծ խորհուրդներ

Պարապ են էլեր:

Ինչո՞ւ ըսեն նէ՝

Լաւ մըտիկ ըրէ.

Նախ շատ արկարներ

Իրենց ուժէն վեր

Խորհուրդներ կ'ընեն.

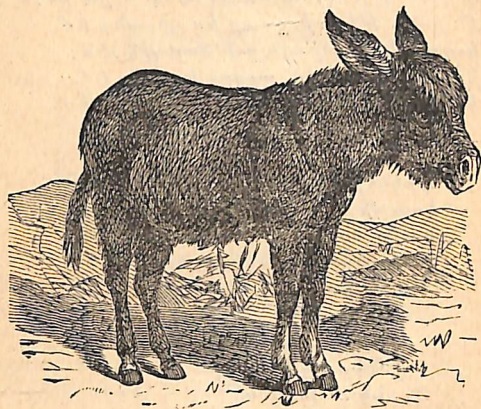
Ի՞նչպէս կատարեն:

Երկրորդ, շատը կայ

Որ խորհուրդ կուտայ,

Գործելու որ գայ

Սուտ հիւանդ կ'ըլլայ:
 Երրորդ, կան ոմանք
 Որ ինչ աշխատանք
 Դընես գիւնացին՝
 Կ' առնեն վըրանին .
 Բայց արդեօք ինչպէս . —
 Ետքի մըկան պէս:

ԻՇ ԵՒ ՇՆԻԿ

Խեղբիդ չափէ դուրս ուժ մի տար,
 Տաճկին առակը միտքդ բեր .
 « Աղուորուծին բըռնի չըլլար », —
 Ի՞նչ խեղացի խօսք է եղեր:

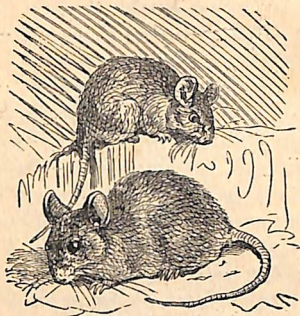
Հաճոյ անցնելը տուրք մըն է
 Որ ամենուն ալ չէ տըրուէր .
 Չափ գիտցող մարդն ինչ ալ ընէ՝
 Իր չափէն դուրս բընաւ չեղէր:

Էջ մը կար, կ'ըսեն, հարուստի մը տուն,
 Որ շատ կ'աշխատէր իրաւ օրն 'ի բուն,
 Բայց նաեւ աղէկ կ'ուտէր կը խըմէր,
 Գիշերն ալ հանգիստ քունը պակաս չէր:
 Նոյն տանը մէջ կար Շընիկ մ'ալ սիրուն,
 Խաղուն կերպերովն Հաճոյ ամենուն .
 Էջը կը տեսնէր, կ'ըսէր ինքն իրեն .

« Սա շունն ի՞նչ ունի որ այսչափ սիրեն,
 Շոյեն փայփայեն, գըրկենին առնեն,
 Ինչուան կերածնէն անոր մասն հանեն .
 Իսկ էս անդադար աշխատիմ յոգնիս,
 Ու միշտ Թուքուժուքը լըսեմ ու ծեծուիմ...
 Հասկըցայ Շընիկն հընարքն ինչ բան է .
 Տանտէրը զինքը կանչէ չըկանչէ,
 Մէկէն կը վաղէ, չորս գին կը քըսուէ,
 Թաթիկը կուտայ, վըրան կը նետուէ,
 Ետին կը դառնայ, առջին կը դառնայ,
 Պոչը կը Թոթվէ, բարենէր կու տայ .
 Շանը սիրուէլուն պատճառն աս է հա՞ .
 Է՛հ, ինձ ալ ասկէ դիւրին ի՞նչ բան կայ »:
 Սր մ'ալ որ ասանկ կեցեր կը մտածէր,
 Տեսաւ որ տէրը տուն նոր է դարձեր:
 Ուրախ ու զըւարթ խօսին կը խընտան,
 Ատենն է, ըսաւ, նետուէցաւ վըրան,
 Առջևի ոտքերը վեր վերցուցած .
 Ականջը տընկած ու ձայնը ձըգած .
 Տէրը սարսափած ու կըրակ դարձած

Ըսկրտաւ պողաւ, « Ծօ աս ի՞նչ է աս.
Թորոս, Կիրակոս, Հասէք, գաւազան ».
Անոնք ալ մէկէն վըրայ Թափեցան,
Կոշտ իշուն անանկ ծեծ մը քաշեցին,
Որ միտքն ալ ձայնն ալ փոխեց եղկեւէն:

ԼԱՅՈՐԴԻՆ

ԼԵՈՐԴՅԻ ՈՒ ՔԱՂԱՔԱՅԻ ՄՈՒԿԸ

Օր մը լեռնցի մըկան մը գիմայ
Քաղաքացի մուկ մը կ'ելէ յանկարծ,
Լեռնցին հազիւ քիչ մը սիրտ կ'ընէ,
Բարև մը կուտայ՝ բարեւ կ'առնէ.
« Ո՞ր բարով, կ'ըսէ, կամ ուսկի՞ց կուգաս,
Իմ տունըս հրամէ, դուրս տեղ չըմնաս »:
Ասանկ խօսքերով տունը կը տանի,
Տուն որ կ'ըսեմ նէ՝ ծակ մը հասկըցի:

Խեղճուկ լեռնցին աղբատ է եղեր,
Հարկ ընել կ'ուզէր՝ կերակուր չունէր.
Ճար ճարակ կ'ընէ, սեղան կը դնէ,
Կըտոր մը պանիր, սեխ, կաղին, սալոր,
Պահածու բանեքը դուրս կ'ելլեն բոլոր:

« Իրաւ, քիչ բան է կ'ըսեր, ասիկայ,
Բայց ի՞նչպէս ընեմ, ուրիշ բան չըկայ.
Հրամէ բարեկամ, զիս մի մեղագրեր,
Գեղացիին քով կոչունք մի փնտռեր:
Աս կ'ըսէր ու ինք բական կը կըրծէր,
Մէկալ ամէն բան հիւրին էր թողեր:

Հիւրն այնչափին ալ գո՛չ ըլլալ ջըցուց:
Բայց ակռան հազիւ անոնց մօտեցուց.

Մէյմընալ դարձաւ տանտիրոջն ըսաւ.
« Գիտես, բարեկամ, մըտքէս ինչ անցաւ.

Ափսոս է քեզի որ ասանկ ապրիս,
Չոր լեռան մը ծակ խեղճուկ թեամբ ճըգնիս.

Ելիւ, հետս եկուր. քեզ քաղաք տանիմ,
Տեսնաս թէ հոն ես ինչ պալատ ունիմ:

Հաւատա՛, աստեղս քու կեանքըդ կեանք չէ.
Հոն եկուր ու տես կերուխումն ինչ է:

Սուտ աշխարհիս մէջ կարճ կեանք մը ունինք,
Գոնէ այն հանգիստ անցընել նայինք.

Վաղը մէկալ օր սև մահը կու գայ,
Գոնէ վայելքնիս քովերնիս մընայ »:

Լեռնցին աղէկ մը մըտիկ ըրաւ,
Ըսած խօսքերուն խելքը պառկեցաւ:

Կ'ելլեն սեղանէն երկուքնին մէկէն,
Փոքր ան գիշերը ճամբայ կ'ընեն,

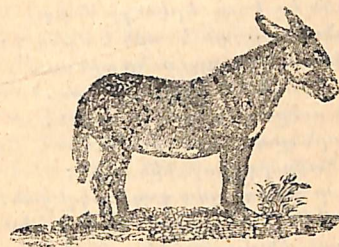
Փոսերու մէջէն պատերու վրայէն
Վերջապէս կ'երթան քաղաք կը մըտնեն.

2955-71

Աււրտանց կանուխ՝ լուսցած չըլուսցած՝
Պալատ մը կ'եղէն սաղած զարդարած :
Ան գիւրերը հոն կոչուելը կայ եղեր ,
Ուստի ամէն բան մէջտեղ կեցած էր .
Խորվածներ կ'ըսես , փիլաներ կ'ըսես ,
Պըտուղ , հաց , պանիր , շաքարներ պէսպէս :
Խեղճ լեռնցոյն խելքը գըլխէն գընաց ,
Ա՛լ չըգիմացաւ , խընտուժէն ճըւաց .
Մէկաւր քա՛հ քա՛հ ըրաւ խընտաւրով ,
« Հըրամէ նիստ , ըսաւ , սա սեղանին քով » :
Խնքը սօթաւրած՝ հարկելու հետ էր ,
Ասդիս կը նայէր , անդին կը ցատքէր ,
Մէյմէկ բան ասկէ անկէ կը բերէր ,
« Հըրամէ , հոգի , մի քաշուիր , կ'ըսէր ,
Սիրտըդ ո՞րն ուզէ՞ անուշ անուշ կէր » :
Մ'եր գեղջուկն ըսես՝ չեյտէր ինչ ընէ :
Ո՛ր բանը թողու , ո՞ր մէկ բանն ուտէ ,
« Հաւատա , բարեկամ , ըսաւ մէկաւրին ,
Կեանքն ալ քուկինդ է , երնէկ քու բախտին .
Ես լեռան գըլուխն ինչեր կը քաշեմ ,
Շատ օր անօթի տըխուր կ'անցընեմ .
Եթէ կըրճեւը բան մըն ալ գըտնեմ ,
Զըլլայ թէ հատնի՛ անկէ կը վախում . »
Ասոնք ըսելով ինք կը ծիծաղէր ,
Իսկ մէկաւրն սիրտը եղ կը կապէր :
Մէյմ՝ ալ անդին առ մէկ փաթըռտոց ,
Բալլեքներու ձայն , ոտքի գըլքըռտոց ,
Վայ , լեղապատառ ասոնք կը ցատքէն ,
Զեյտեն ո՛ւր փախչին , ո՞ր ծակը մըտնեն .
Անդին Շընեքն ալ հաջել չըսկըսին .
Մըկներն ի՞նչ ընեն , ո՛ւր ապաւնին :

Ան ատեն գեղջին աչքը բացուեցաւ ,
Աս ինչ փորձանք էր որ գըլխուս եկաւ ,
« Բարեկամ , ըսաւ , բարով վայելէս .
Ահա շուտ մ'ասկէ տեղըս կ'երթամ ես .
Պալատդ ալ քեզի , սեղանդ ալ քեզի ,
Իմ ճըգնարանըս շատ լաւ է ինծի .
Ան խաղաղութիւնն ու բական , սխեռ՝
Հաղար պալատի հետ ես չեմ՝ փոխեր » :

ՆԱՍՐԷՏՏԻՆ ԽՈՃԱՆ ՆԻ ԻՐ ԷՇԸ

Տաճկի գըրոց մէջ առակ մը տեսայ ,
Մըտքիս բաներուն շատ յարմար կուգայ :
Նասրէտին խոճան ամէն մարդ գիտէ
Որ տաճկին խիկար՝ խելօք Դաւիթն է .
Ասիկայ օր մը կ'ըսէ իր տըղուն .
« Որդի , գիտես որ վաղը աււըռտուն
Մեծ քանայից կայ քովի քաղաքնիս .
Եկուր հոն տանինք ծախենք իշուկնիս » :
Կ'եղէն հայր որդի , իշուկը կ'առնեն ,

Ձորս ոտքն իրարու լաւ մը կը կապեն՝
 Որ ինչուան քաղաք իշը չը յոգնի,
 Տինճ կայտառ մընայ ու սուղ սուղ ծախուի.
 Ոտքերուն մէջէն ալ ձող մ'անցուցած՝
 Կը սկըսին երթալ բեռան պէս շայկած:
 Անդիէն մէկը դիմացնին կ'ելլէ,
 Քա՛հ քա՛հ խընտարով էռնա՛կ կը կանչէ.
 « Դատ անխելք մարդիկ տեսեր էի ես,
 Բայց մէկը չը կար աս երկուքին պէս.
 Նայիս մէկն էշ է ու երկուքը մարդ,
 Չես ճանչնար էշը որն է, որն է մարդ »:
 Խոճան մըտածեց, իրաւունք տըւաւ.
 Քակեցին իշուկն ու տըղան հեծաւ.
 Խեղճ իշն ըսկըսաւ զըռալ ցաւէլէն,
 Խոճան զարնելով կ'երթար ետեւէն:
 Քանի մը ճամբորդ առընէին ելան,
 Աս բանս որ տեսան շատ գայթակղեցան.
 Դարձաւ մէկն ըսաւ խըրատ տալու պէս,
 « Ծօ տըղայ, ինչո՞ւ ատանկ բան կ'ընես.
 Դուն իշը հեծնիս ու հայրըդ քալէ,
 Կըտրիճ տըղու մը ատի կը վայլէ »:
 Իրաւոնք ունիք, ըսաւ Նասրէտտին,
 Տըղան վար իջաւ, հեծաւ ծերունին:
 Մէյմըն ալ տեսնես քանի մը պառաւ.
 Քաղաք կ'երթային կոր նոյն պատճառաւ.
 Մէկմէկու գլուխնին շարժելով ըսին.
 « Նայէ քա՛, նայէ սըւոր ըրածին.
 Խեղճ տըղան ձըգեր ու ինքը հեծեր
 Փաշայի մը պէս կ'երթայ, հայ չար ծեր »:
 Առջի բերանը Խոճան կը լըռէ.
 « Կընկան խօսքեր էն, ո՞վ պիտի մըռէ »:

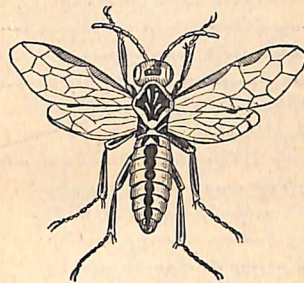
Անոնք չէն դադրիր, այնչափ կը զուրցեն
 Այնչափ կը խընտան ու կը մեղադրեն,
 Որ խեղճ Խոճային ճարը կը հատնի,
 « Ծօ կ'ըսէ, էլիր ու ետիս հեծի »:
 Հաղիւ քիչ մը տեղ անանկով կ'երթան,
 Խեղ մը մարդիկ ալ անդին փըրթան.
 « Ն՛ր բան, կանչեցին, սըւոնց նայեցէք,
 Մարդիկ, խեղճ իշուն քիչ մը խնայեցէք,
 Խըղճմըտանք չունիք, հիմա կը սատկի,
 Ետքն ի՛նչ կը ծախէք, — ոսկոր ու կաշի »:
 « Ո՛ք, ու՛ք, կը կանչէ խոճա Նասրէտտին,
 Չիյտեմ ի՛նչ ընեմ որ ալ չըխօսին.
 Եկուր ծօ, կ'ըսէ, նոր փորձ մ'ալ ընենք.
 Երկուքս ալ իջնանք ու ոտքով քալենք »:
 Վըրան քիչ կ'անցնի, մէկը կը տեսնէ,
 « Օ՛, կ'ըսէ, ապրիք, խելքն ալ ձերինն է.
 Իշ ունիք ու դուք ոտքով կը քալէք.
 Աղէկը կ'ուզէք, իշն ալ շալկեցէք »:
 « Ա՛լ, կ'ըսէ խոճան, բերանիս բանանք,
 Հա՛, պարոն, կ'ըսէ, ատանկ է ատանկ.
 Ես ինչուան հիմա իրաւ էշ եղայ,
 Որ ուրիշներուն խօսքին նայեցայ:
 Թող ասկէց ետքը կ'ուզեն վար զարնեն,
 Կ'ուզեն գովելով վեր բարձրացնեն.
 Ես աղէկն ընեմ, ուզողը հաւնի.
 Անխելք չը հաւնողն իրաւունք չունի »:

ՄԵՂՈՒ, ՃՊՈՒՌՆ ԵՒ ՃՍՆՃ

Մեղու մը կանուխ ելած առւտտանց
կ'երթար ժողվելով բերքն անուշ ծաղկանց.
Ճըպուռն ալ ու ճանճ՝ հոն հանգիպելով՝
Ըսկըսան քըննել մեղրը սուր խելքով.
Ճըպուռը կ'ըսէր. « Իրաւ ի՞նչ մեղու,
Քու մեղրըդ կ'աժէ շատ զարմանալու.
Բայց քիթ պէտք է որ հոտուն գիմանայ,
Վարդէն նանէէն գըլուխ կը դառնայ.
Թէ որ մէջը քիչ մը դըգու՞մ մըտնար,
Քիչ մ'ալ ըսպանախ՝ գին չէր ունենար »:
Ճանճն ալ վրայ էր դրաւ. « Ի՞նչ ըսենք մոմուն.
Իրաւ որ վարպետ շինող է մեղուն.
Բայց ես ալ աղուոր մոմ՝ մը տեսեր եմ,
Որ ճրագու կ'ըսէն, ի՞նչպէս բացատրեմ,
Հոտ ու համ սեպէ թէ բուն մանանայ,
Քուկդ այնպէս շինէ, տէս ի՞նչ կը դառնայ »:
Այս ու այսպիսի բարակ գաղափարով
Մեր երկու գիտունքն եկած քովէ քով՝
Մեղրին ու մոմին վրայ կը խօսէին.

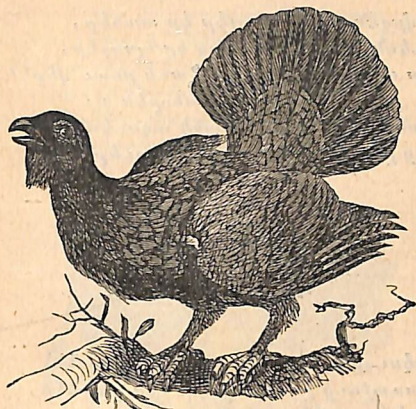
Մեղուն կը նայէր լուռութեամբ իր բանին:
Թէ որ այս ճանճիս պէս են ու ճըպուռն
Մեր գործոց դատողքն և սուր քննաբան,
Հոգ չընենք, թող տանք անոնց անտըրտում
Իրենց սիրական ճրագուն, ու դըգու՞մ:

ՏՂԱՅ ՈՒ ՄԵՂՈՒ

Մէկ տըրէկ մի նոր ոտք ելած՝
Պարտիզին դուռը գըտաւ բաց,
Ուրախութեամբ ցատքըրտելով
Վազեց խաղալ խոտով ծաղկով:
Հոն մէկ Մեղու մ'ալ կար պըզտիկ,
Բայց ոսկեգոյն ու խառուտիկ,
Թւէրն էին արծաթի պէս,
Փայլուն գըլուխ պիլլու երես.
Միայն թէ սուր զէնք մ'ալ ունէր
Որ ետի գին լաւ ծածկեր էր:

Տըզորդալով բըզբըզալով
Անցաւ դարձաւ տըղուն չորս քով:
Ան փաւրըլուն գոյնն որ տեսաւ
Տըզուն գըլխէն խելքը թըռաւ.
Խոտի ծաղիկ ո՞վ կը նայի.
Մեղունին ետեն ընկած չորս գի՛
Քանի՛ անգամ՝ ձեռքը զարկաւ,
Բայց բըռնելու ճար մը չեղաւ:
Մեղուն նորէն տըզորդալով
Թըռաւ հեռու ծաղկներու քով.
Թաթիկը բաց միշտ ետեւէն
Տըղան կ'երթար հիւսիսէն.
Ինչուան Մեղուն ալ ձանձրացած՝
Վարդի մը ծոց ընկաւ յոգնած:
Տըզուն ուզածն ալ աս չէ՞ մի.
Կամաց կամաց մտաւ կը հասնի.
Մէկ կ'ըլլայ ձեռքը վերցնել
Վարդն ու Մեղուն մէկէն սըխմել:
Հոն՝ ալ Մեղունին ճարը հատած,
Անխելք տըղուն գէմ՝ բարկացած,
Ծածկած ասեղը կը հանէ:
Ու ձեռքը լաւ մը կը ծակէ:
Փուռ՝ տեղ վայ վայ կանչուըռտելով:
Տըղան ցաւէն կ'իյնայ լալով:
Մըտիկըրէք անփորձ տըղաք
Որ չըձանչցած փափագներնուգ
Շատ հեղ ետեն ինկած կ'երթաք.
Գիտցի՛ք գիտցի՛ք որ սըրտերնուգ
Խայթոց ու թոյն կուտան ծածուկ
Անուշ կամքերն որ կ'ուզէք գուր:

ԱՂՈՒԻՍ ՈՒ ՀՍԻ

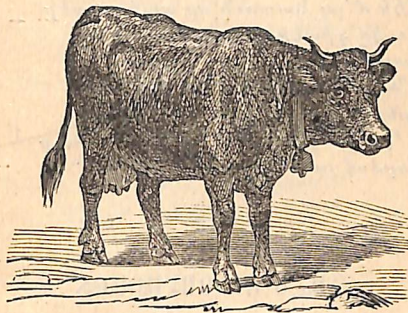
Հաւ մը գիշերանց ձայն ձըգած կ'երգէր,
Աղուեսին բերնի ծրերը կը վազէր,
Ելաւ եկաւ մօտ, յետ բարեւ տալու,
« Հրամէ, ըսաւ, վար իջի տիրացու.
Մեր սուրբ Թորոսի տօնն է վաղուան օր,
Մեծ հըսկումն ունինք, մեծ տօն, մեծ թափօր.
Ուրիշ լաւ ձայնեղ չունինք քեզի պէս,
Կ'աղաչենք հրամէ որ տօնը պատուես »:
Պատասխանեց Հաւն. « Ուրիշ բան մ'ալ կայ,
Քիչ մ'ալ ըսպասէ որ քեռիս ալ գայ,
Ան բան զիս վարպետ գիտէ շարական,
Ձայնն ալ՝ սեպէ քեզ փող է գաբրելեան »:
Մէկ մ'ալ նայիս գեռ առաւօտ չեղած՝
Աղուեսին վրայ Շուն մը հասաւ կատղած.

Երբ վրդէն առած քաշէր կը տանէր,
Աղուէսն անօթի փորանց կը պոռչէր:
« Ատ այրած ձայնովդ, Հաւն ըսաւ վերէն,
Տօնէ քու Թորոսըդ, ի՞նչ անօրէն »:
Քանի՛ կեղծաւոր ասանկ աղուէսներ
Իրենց լարածին մէջ չեն բռնուեր:

ԸՆԿՈՒՋԻ ԾԱՌԸ

Ընկուղի ծառին համար կը պատմեն՝
Թէ առաջուց շատ բարձր չէր գետնէն,
Անանկ որ ամէն ուղողն ալ կըրնար
Փըրցընէլ պըտուղն ու անցնիլ երթալ:
Այս բանիս գըժարըն գալով ծառին՝
Ըսկըսաւ գանգատ ընէլ Դիոսին.
Խընդրեց որ հասակն ալ բարձրացընէ.
Դիոս ալ ուղէց որ կամբը ընէ:
Գեղացիք առտուն ելլէն տեսնեն որ՝
Կարճուկ Ընկուղին բարձր հասակաւոր
Մտառներու մէջ մեծցած ծառի պէս
Ծայրն է հասուցեր երկինքը կարծես,
Ու հըպարտացած գըլուխ շարժելով
Տերեւներն ալ է տըւեր դէպ ի՛նչով:
Բայց ուրախութիւնն երկայն չը բըռէց,
Գեղացին իր հին արհեստը յիշէց,
Ձեռք համեւելու ճարն հատած տեսնելով
Ըսկըսաւ Թափել քարով ու փայտով.

Եւ այնչափ վեր վար զարկաւ ու կտորեց,
Ու պըտուղ, տերեւ, ճիւղ գետին փըռեց:
Խեղճ Ընկուղէնին խիստ ուշ իմացաւ.
Որ շատ բարձրանալն իրեն գէշ եղաւ:
Չարերէն կ' ուղէն որ աղատ մընաս.
Շատ բարձրանալու ետէէ չըլլաս:

ՄՈՒԿ ԵՒ ԿՈՎ

Կարգացողի մը տուն մեծցած
Շին գըրբերու կողեր կըրծած
Չընչին Մըկնիկ մը կար հըպարտ.
Որ երթալով օր մ' արտէ արտ,
Կը տեսնէ Կով մը ծանրաքայլ.
« Ա՛ս է եղեր, կ' ըսէ, Ժուռ գալ.
Խնջուան որ գու մէկ մը շարժիս՝
Ճամբուդ կէսը կը տեսնես զիս.

Սորվէ սորվէ, կովէ բարեկամ,
 Թէպէտ պըզտիկ ես կ'երեւամ,
 Բայց տես ինչպէս շուտով շուտով
 Կ'երթամ կու գամ ամէն ճամբով:
 Մեծ ու թեւեւ բան չէլէր, չէ,
 Ճարպիկ եղիր, ինծի նայէ »...
 Դեռ խօսքին կէսը բերանն էր՝
 Մէկ մ'ալ կատուն որ պահուէր
 Ու կը գիտէր յարմար ատեն՝
 Յատքեց վըրան, ջըցուց իրեն
 Ի՛նչ աննրման են մէկմէկու
 Չընչին Մըկան չափն ու կովու:
 Դուք ալ պարծենկոտ իմաստակք
 Փորձով չափերնիդ կ'իմանաք:

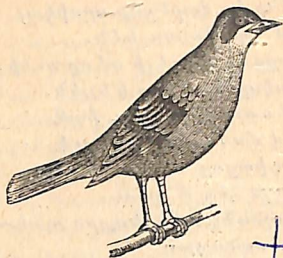
ՄԱՀՆ ՈՒ ՉԱՐԱԲԱԽՏ

Չարաբախտ մ'ամէն օր
 Կը կանչէր մահն իրեն որ հասնի,
 Բաբելով « Ի՛նչ աղուոր
 Կ'երևնաս աչքիս, մահ ջանկալի:
 Ե՛կ ինծի, Էկ շուտով
 Սա անդուծ բախտէս զիս աղատէ »:
 Մ'ահն իրաւ կարծելով
 Որ իր երթն անոր մեծ շընորհք է,
 Կու գայ դուռն ափ կ'աննէ
 Կը մըտնայ ներս, աչքին կ'երևնայ:
 Նա վայ վայ կը կանչէ,

« Աս ի՛նչ է, վարեցէք սըւիկայ
 Իմ աչքիս առջեւն:
 Ի՛նչ տըգեղ անուշի տեսք ունի.
 Ոսկորներս գող կ'ելլեն.
 Շեռու, մահ, դու իզմէ,
 Ո՛վ մահ, գնա կորսըէ »:
 Խօսքը գիտցող մարդ Մեկենաս
 Չայս հեղ մ'ըսաւ.
 Թող հաշմանգամ, ձեռքըս պակաս,
 Ու ոտնացաւ
 Ըլամ խեղ, կաղ, բայց վերջապէս
 Թող չի մեռնիմ,
 Այն ինձ հերիք է, գոհ եմ ես »:
 Շեռու քովէս
 Կորիր գընա, մահ, ամէնքնին
 Կ'ըսեն նոյնպէս:

ԼԱՅՈՐԴԵՆ

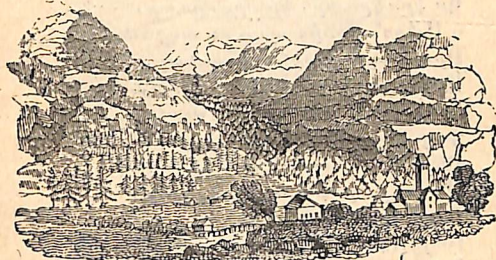

ԱՐՏՈՅՏ ԵՒ ԽԱՅՏԻՏ

Առւրտանց կանուխ բոյներնին թողած
 Որտոյտն ու խայտիտ մէկ ընկեր եղած,
 Արեւուն պայծառ ճառագայթից մէջ
 Կ'ընէին զըւարթ հազար ելեւէջ:
 Ջայներնին թողած կ'երգէին հանգարտ,
 Ինչուան որ հասան մէկ դաշտ մը պարարտ:
 Ափսոս խեղճերուն, հազիւ թէ իջան՝
 Որսորդին լարած որոգայթն ընկան,
 Որ բռնեց գըրաւ մէկմէկ զատ վանդակ,
 Դիմացէ դիմաց կախեց պատին տակ:
 Արտոյտը կատղած ինչ ընէն չիլտեր,
 Բրածն ալ բոլոր պարապը կ'ելլէր:
 Թէպէտ խեղճ խայտիտն ալ շատ նեղացաւ,
 Բայց ուրիշ ճարակ չըլլալն իմացաւ:
 Ըսկըսաւ ուտել, խմել ու երգել
 Եւ վանդակին մէջ վեր վար ցատքըտէլ:
 Արտուտին սիրտն այս բանըս չէր քաշեր:
 « Ես ըզբեզ, ըսաւ, խենթ չէի կարծեր:

Ասանկ նեղութեան մէջ ի՞նչպէս կ'երգես,
 Ի՞նչպէս չես ճաթիր աս անիծած տեղս »:
 Ըսաւ, ու զարկաւ գլուխը վանդակին,
 Մահը հեռու չէր, փրուուեցաւ դետին:
 « Ափսոս քու խելքիդ, խայտիտը կանչեց,
 Թէ որ առւրտանց երգածներնուս պէս
 Հիմա ալ մէկտեղ ձայնըդ ձրգէիր,
 Թէ համբերութեամբ հիմա կ'ապրէիր,
 Եւ թէ աւելի լաւ Ժամանակուան
 Յոյսըդ կըրնայիր պահել ինձ նման »:

ԱՌՈՒԻ ԵՒ ՀՈՎԻԻ

Առուակը ձայն ձրգեր կուլար
 Կը կըռկըռար, կը մըռմըռար,
 Ջայնը բռնեց հովիտն ու ձոր,
 Լացը հընչեց լեռ ու ծործոր:
 Լըսեց Հովիւն, ու գըթալով
 « Առուակ, ըսաւ, ինչմը լալով
 Այսպէս իժիր կու լաս կ'ողբաս,
 Կը կըռկըռաս, կը մըռմըռաս »:
 « Ի՞նչպէս չըլամ, պատասխանեց
 Առուն, ու խոր մը հառաչեց:

Երբոր աղտոտ քու ոչխորներն
 Կը պըղծեն իմ պայծառ ջրերն » :
 Ա՛լ չեմ թողուր, Հովին ըսաւ.
 Ու հօտն ուրիշ աղբիւր տարաւ :
 Առուն նոյնպէս կու լար կ'ողբար,
 Կը կըռկըռար, կը մըռմըռար :
 « Առուակ՛ ըսէ ի՞նչ ի՞նչ ունիս,
 Որ անգագար կը գանգըտիս » :
 « Ա՛հ, ես թըշուառ եմ միշտ թըշուառ » :
 Կ'ըսէր Առուն անմըխիթար,
 Կը կըռկըռար, կը մըռմըռար :
 « Ափսոս ջրբիս պաղ ու պայծառ՝
 Որուն ոչխարք չեն մօտենար.
 Ամէնքն զիս թողեր գնացեր » :
 Ու վրաս նայիլ ալ չեն ուզեր » :
 Դարձեալ Հովիւր գըթալով
 Բերաւ իր հօտն Առուակին քով,
 Թողուց որ հոն եղերքն արծին
 Բայց ջրերուն բնաւ չըգըպչին :
 Բայց Առուն միշտ կու լար կ'ողբար,
 Կը կըռկըռար, կը մըռմըռար :
 « Ըսէ, Առուակ, ըսէ հօգիս,
 Ի՞նչ նեղութիւն, ի՞նչ ցաւ ունիս,
 Որ միշտ նոյնպէս կու լաս, կ'ողբաս,
 Կը կըռկըռաս, կը մըռմըռաս » :
 Առուն նորէն հառաչելով,
 « Ի՞նչպէս չի լամ, ըսաւ ցաւով,
 Որ ոչխորներդ կը մայեն,
 Շըներդ չորս դիս կը հաջնեն » :
 Այն ատեն Հովին իմացաւ
 Որ լալկանն ինքն իրեն է ցաւ,
 Դեղ ընելու ճարակ չըկայ,

Թող անգագար լայ ու ողբայ,
 Թող կըռկըռայ, Թող մըռմըռայ :

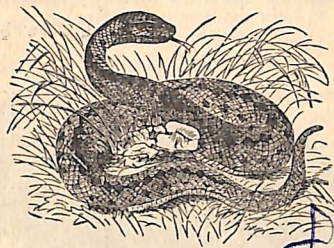

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԱՂՈՒԷՍ

Օր մը Ձին, Շուն, Եղն ու Իշուկ
 Մէկ տեղ եկած կը խօսէին.
 Նախ Շունն ըսաւ. « Երջանիկ գուք,
 Որ չէք մատնուած անգուլթ բախտին.
 Ա՛հ, գիտնայիք ի՞նչ կը քաշեմ.
 Գիշերն արթուն պէտք է սպասեմ
 Իմ տէրերուս պահպանութեան,
 Յորեկն երթամ փակուիմ զընտան,
 Յանցաւորի պէս կապկըպուած.
 Այսչափ չարեացս ի՞նչ կարծէք վարձ.
 2*

Քանի մը հատ չորցած ոսկոր,
 Քիչ մ'ալ մըքոտ հացի կոտոր)),
 « Ատիկայ բան չէ, Եղն ըսաւ,
 Դըժբախտութիւնն ինձի ընկաւ.
 Դու յոգնութիւն ինչ է՝ չիշտես,
 Աշխատութիւն՝ իմինքս տես.
 Կանուխ ելլալ ու բոլոր օր
 Կամ սայլ քաշել կամ խիստ արօր,
 Աս ալ հերկք չէ, կըռնակդ ալ
 Սուր խրթանի մը պէտք է տալ)):
 « Բայց դուն գոնէ ձրմեան հանգիստ
 Ախոռին մէջ ծոյլ կը նըստիս,
 Ըսաւ Չին. ես բերանքս սանձ
 Ամառ ձրմեռ մարդ մը չալկած՝
 Դաշտեր ձորեր պէտք է երթամ,
 Պատերազմի մէջ ալ մըտնամ)):
 « Փառքով մեռնիրն ալ պարծանք է,
 Ո՛ր բարեկամ, էջը կ'ըսէ.
 Իմ նեղութիւնս ի՞նչպէս յայտնեմ.
 Այս բաւական է որ ըսեմ.
 Թէ մէկուն բախտն որ աւրբւի՝
 Ալ բեռնակիր էջ կ'անուանուի)):
 Ասոնք գանդատ ըրած ատեն.
 Ծերուկ Աղուէս մ'անցաւ մօտէն.
 « Վարպէտ Աղուէս, ըսին, եկուր
 Սա թըռուռաշտ ճար մը ցըցուր)):
 « Թէ որ կ'ուզէք, ըսաւ Աղուէսն
 Որ օգտակար խրատ մը տամ՝ ձեզ,
 Բախտին ամէնքդ ալ գոհ եղիք,
 Որ ալ դէշին չըհանգիպիք)):
 Դատ տարիներ աշխարհք տեսայ,

Ամէն տեղ այս գանդատըս կայ.
 Մի յուսաք, փուճ տեղ մի խաբուիք,
 Ոչ ոք կ'ըլլայ հոս երջանիկ:

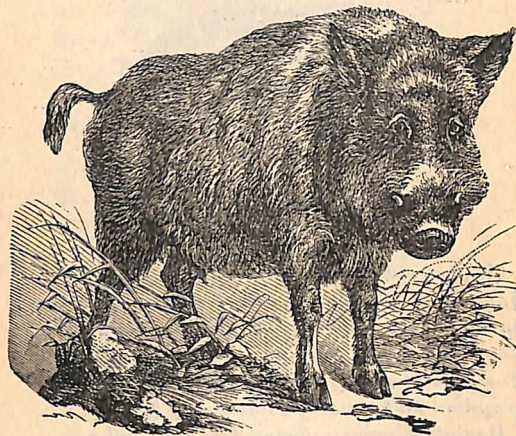

ՕՁ ՈՒ ԽԱՐՏՈՅ

Ժամագործին մօտ գըրացի Օձ մը կար,
 Ուսկից որ խեղճ մարդուն վախնալը կու գար.
 Օր մը խանութ կը մըտնէ բան գողնալու,
 Բայց հոն ուրիշ բան չըլլալով ուտելով.
 Պողպատ Խարտոց մը խաճնեւու կը սկըսի:
 Դարձաւ ասի առանց բընաւ մէկ կըրքի՝
 « Ողորմելի ըսաւ, միտքդ ինչ էս գըրեր.
 Դիտէս, քեզմէ շատ ուժովին ես գըպեր,
 Խենդով Օձիկ, խեղքդ սիրեմ,
 Դու ըսարկի մը չորսին մէկն ալ մարմնէս
 Դեռ չըկըրծած՝ քու ակռաներդ կը կոտրես.
 Ժամանակէն, դիտնաս, միայն կը վախեմ)):
 Այս խրատ ըլլայ ձեզ, անպիտան ոգիներ,
 Որ կը նայիք միայն խաճնել զուրիշներ.

Սակայն ձեր ջանքը փուճ կելլան,
 Ի՞նչ կը կարծէք, ձեր ակումներն ի՞նչ կըրնան
 Այնչափ աղուոր գործոց վըրան.
 Գիտնաք որ ձեր ակումներուն
 Դէմ ադամանդ պատ են անոնք հաստատուն:

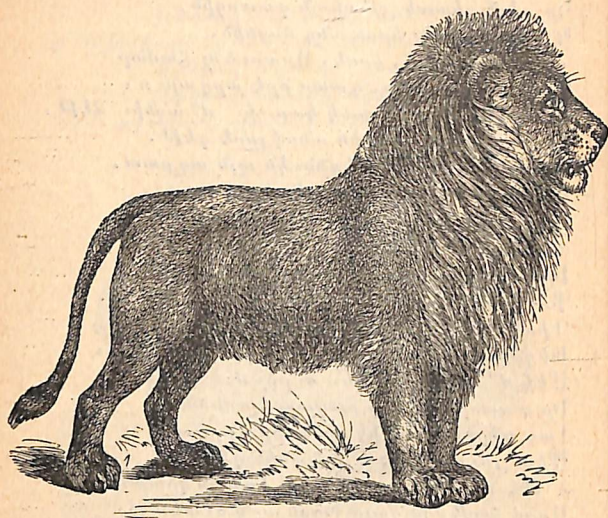
ԱՅՈՒՆԴԵՆ

ԱՆԻՐԱՒ ԴԱՏԱՌՈՐ

Կաշառակուրծ դատաւորի մը առջև
 Իրաւունքէն զօրաւոր է մեծ պարգև:
 Աղքատիկ մ'երկար հարուստէն նեղուած,
 Կ'ուզէր դատ վարել, իրաւունքն էր բաց:

Կը գիմէ շիտակ յատեան դատողին,
 Կ'աղաչէ լըսել իրաւանց ձայնին.
 « Ա՛հ, տէր իմ, կըսէ, Աստուծոյ համար
 Գըթա աղքատիս, դատս ըրէ արդար »:
 Զեռքն ըզգեստին տակ կար շիշ մ'աղնիւ ձէթ,
 Որ իւր հայցուածքին անով լըսէ գէթ.
 Վասըն զի գիտէր խեղճուէն այն աղքատ,
 Որ առանց անոր յաջող չէլլեր դատ.
 Այս յուսով հանեց իր ծածկած ընծան,
 « Ընկալ, կ'ըսէ, տէր, թէ և ոչինչ բան »:
 Իշխանը կ'առնու. « Բարեկամ, կ'ըսէ,
 Բու բանդ յաջող է, սիրտդ ամուր բըռնէ.
 Գիտնաս որ այսօր խնդիրքդ կ'ըլլայ »:
 Խեղճը սիրտ առած գըռնէն դուրս կ'ելլայ:
 Մէկ մ'ալ կը տեսնես ուրիշ մէկ գըռնէ՝
 Իր դատախազն ալ պալատ կը մըտնէ,
 Լաւ գիրուկ խոզիկ մը ծոցը գըրկած՝
 Մեծ յուսով կ'ելլէ իշխանին գիմաց,
 « Թէ որ դատաստանն իմ կողմն կըտրես,
 Ազով համեմով զայս խոզն ալ կ'ուտես »:
 « Այդ ալ ինծի թող, կ'ըսէ դատաւորն,
 Իրաւունքն է քուկդ, ո՞վ չըգիտէր որ »:
 Վըճիւն որ հասաւ աղքատին ականջ,
 Խեղճն ողբով վաղեց իշխանին առաջ.
 « Ա՛հ, տէր իմ, կանչեց, հաւաքմ' ըսածիս.
 Ես գիտցած մարդդ եմ, ինչպէս մոռցար զիս »:
 « Մարդ, ես ի՞նչ գիտնամ, դուն երթալուդ պէս
 Զօրաւոր խոզ մը միտաւ ինչուան ներս,
 Զարկաւ խեղճ շիշիդ ու կոտրեց յանկարծ,
 Ես ալ խեղճս անոր՝ զբեղ մոռցայ գըռաց »:

ԺԱՆՏԱՄԱՀԷՆ ԲՈՒՆՈՒԱԾ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ

Հարուած մ'ուսկից աշխարհք ամէն կը դողայ,
Յաւ՛ զոր ցատումն երկնից թափեց մեր վրայ,
Երկրիս ըրած չարքները պատժելով,
Ժանախտն ըսեմ՝ յայտնի իրեն անուշով,
Որ մէկ օրը կըրնայ գըժովք լեցընել,
Անասնոց գէմ պատերազմի էր ելեր:
Ամէնք չէին մեռներ, ամէնքն այլ տրկար՝
Զինքն հոգացող մէկն ալ չըկար,
Որ մեռնէլէն խալըսելու ճար փընտէր:
Էն համով կերն ալ ասործին չէր շարժեր:

Ոչ Գայլն ոչ Աղուէս ալ աչք չունէին
Դիտելու անուշ ու սուրբ աւարնին.
Տատրակ տատրակէ հեռու կը փախէր.
Ո՛ւր ուրախուծ թիւնն էրեկը պակսի սէր:
Ժողովք կանչեց Առիւծն ըսաւ. « Սիրելիք,
Կարծեմ՝ պատիժ աս մեր մեղքին որ երկնք
Այաջափ չարք թողուց գալու վըրանիս,
Թող ամենէն յանցաւորը մէջերնիս
Երկնից ցամաքն ինքնանըւէր զո՛հ ըլլայ.
Գուցէ եղբարցն առողջութիւնը գըտնայ:
Հին պատմութիւնը կ'աւանդէ թէ շատեր
Սասնի ատեն իրենք զիրենք են զոհէր.
Նայինք ուրեմն, այլ չըլլայ թէ մեզ խաբէնք,
Խիղճերնիս ի՛նչ ջուրի վըրայ կը գըտնենք:
Ինծի գալով՝ խիստ շատ հեղու ոչխարներ
Ողջ ողջ պատուեր լափեր անկուշտ եմ կերեր.
Մեղք, անմեղներն ինձ ի՛նչ վընաս են տըւեր:
Երբեմն անոնց հետ ալ սանկ փորս եմ նետեր
Հովիւներ:

Բանն ասանկ է. զոհ պէտք է նէ՛ կեցեր եմ.
Բայց ամէնքն ալ խոստովանին նախ՝ կարծեմ,
Որպէս զի ճիշդ արդարութիւն կատարուի,
Է՛ն մեղաւորը մէջերնէս կորսուի »:
« Տէր իմ, ըսաւ Աղուէսն, ո՛վ լաւ թագաւոր,
Շատ փափուկ է քու խղճմտանքդ իրաւ որ.
Ի՞նչ, մէկ քանի անմիտ ոչխար ուտելով
Մեղք մի ըրիր. չէ, մանաւանդ
Պատիւ անոնց՝ փորձք մէջը պահելով:
Հովիւներն ըսես նէ՛ աւելի
Անոնք են պատժելու արժանի.
Անոնք են անըզգամ՝ այն ցեղէն,

Որ զերենք մեզի տէր կը կարծեն » :
Աս որ ըսաւ Ազուհան , ամէնք ծափ զարկին .
Անկէց ետե ոչ ոք բընաւ սիրտ չըրին
Վազրին , Արջուն ու գազանաց ահարկու
Պարտապանաց մեղքերը խոր քըննելու .
Այն կատաղի կըռուողներէն ինչուան Շուն
Մէյմէկ պըզտի սուրբ կը կարծես ըսածնուն :
Կարգը իշուն գալով՝ մէջ տեղն երբ եկաւ ,

« Միտքս կու գայ որ , ըսաւ ,

Օր մը գիմնաց արօտ մ'ելաւ՝ բերնիս մօտ .
Քաղցն էր ըսեմ , առիթն յարմար , թէ լաւ խոտ ,
Քիչ մ'ալ կարծեմ՝ իս սատանան փորձեց հոտ ,
Զըգիմացայ ,

Լանկէկ լեզուս պըտըացուցի որչափ կըրցայ .
Խըլէցի խոտն . ինչ սուտ ըսեմ , մեղայ մեղայ » :
Խօսքը բերանն էր դեռ , ամէնքը պոռացին միաբան .

« Քեզի պէս այ անըզամ » :

Ճարտարախօս Գայլ մը ճառեց ցըցուց հոն
Թէ անիծած էջն էր արժան զոհուելուն ,
Այն վատ անարգ չարեացապարտ կենդանին :

Պըզտըտիկ մեղքը խեղճ էջին
Կախնոցի մեղք մը սեպուեցաւ ահագին .

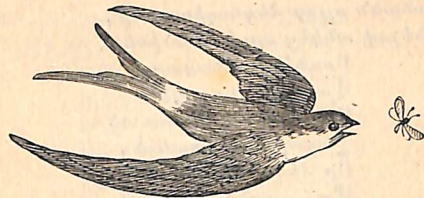
« Ի՞նչ ըսել է ուրիշին խոտը ուտել .
Մահը միայն բաւական է , պոռացին ,

Իր առ եղեռնը ջընջել » :

Ու գործով ալ կատարեցին ըսածնին :

Զօրաւոր կամ տրկար ըլլալուդ համեմատ՝
Դատաւորք քեզ կ'ընեն պարտաւոր կամ ան
(պարտ :

ԿԱՅՈՐԴԵՆ

ԾԻԾԵՌՆԻԿ ԵՒ ԹՈՉՆԻԿԻ

Ծիծեռնիկն երկար ճամբայ ընելով
Շատ բան էր սովորեր .

Ու որ կը տեսնէ շատ բան գիտելով

Ըզգոյշ է եւել .

Պըզտի փոթորիկ մ'ալ նա ինքն հեռուանց
Կանուխ կ'իմանար ,

Ծայրը չըփըրթած՝ շուտով նաւաստեաց

Զայն խնց կուտար :

Հեղ մը կանեփին ցանուելու առեն

Տեսաւ երկրագործ մ'որ առեր հունտէն .

Շատ մը աղօսներ

Անով կը ծեփէր :

Ըսաւ թըռչնեկաց . « Աս չի հաւնեցայ .

Զեզ կը մեղքընամ . ես վըտանդն երբ գայ ,

Կըրնամ տեղ մ'հեռու

Ծակ մը քաշուելու :

Կը տեսնէք դուք սա ձեռքն որ անդադար

Կ'ելլէ ու կ'իջնէ օդուն մէջ վեր վար .

Օր մը կայ գալու ,

Շատ ալ չէ հեռու ,

Որ ցանածն ըլլայ ձեզ աղիտաբեր,
 Բուսնելով անկէջ որսի գործիններ,
 Բրունելու թակարդ
 Վարմ և որոգայթ.
 Զորն ըսեմ՝ չիւսուած
 Հաղար մէկ կազմած,
 Որ ձեզ ատենին
 Մահ, բանտ ծընանին.
 Յանցեր ծակուծակ,
 Պըզտըտիկ վանդակ.
 Ինձ ըրէք մըտիկ,
 Կերէք զայս հատիկ »:
 Անոնք ծաղրեցին
 Զինքն, ելան գնացին
 Դաշտաց մէջ աղատ
 Ուր կերն էր առատ:

Կանըջաւ կանեփն, ըսաւ Թիծեռնիկն,
 « Ելէք խըլեցէք շուտ մէկիկ մէկիկ
 Բուսած ցողուններն անխած հունտիդ,
 Թէ չէ՝ ըստյդ է գիտնաք, կորուսանիդ »:
 « Շատըրո՞ւց գուն ալ չարեաց մարգարէ,
 Պատասխան կ'առնէ,

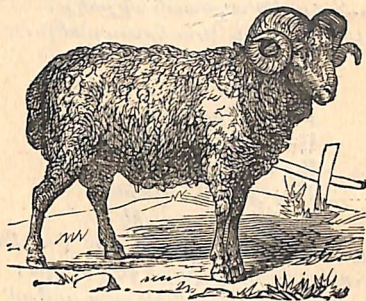
Ատ ինչ գեղեցիկ գործ մեզ կ'ընես,
 Ամէն մէկերնիս հաղար ալ ընես.
 Մաքրել չենք կըրնար բոլոր ատ արտեր,
 Նայէ թէ կանեփն ինչպէս է աճեր »:
 « Բայց շատ գէշ կ'ընէք, ըսաւ Թիծեռնիկ,
 Այն ժանտ հատիկներն ահա կը հասնին.
 Եւ որովհետեւ խօսքերուս իմին
 Դուք մինչև հիմա ահանջ չըղըրէք,
 Գէթ արտերն երբոր ծածկըւած տեսնաք

Յորեննուն հողէն աղատած մըշակք,
 Որ կ'ելլեն թըռչնոց հետ կըռուրտելու,
 Երբ վանդակն ու ցանց
 Որոգայթ լարուած
 Խեղճ՝ թըռչնիկներու,
 Աս դիս ու անգին
 Ա՛լ մի թըռչտիք.
 Կեցէք ձեր բունին
 Մէջը հանգարտիկ.

Կամ կըռնկան պէս, Կաքաւ ու Բագին,
 Աշխարհքէ աշխարհք փոխեցէք երկին,
 Այլ գիտեմ դուք չէք մեզի պէս ուժով՝
 Թըռչել ու անցնիլ անապատն ու ծով,
 Եւ ոչ իսկ երթալ աշխարհք մը օտար.
 Ձեզի ապահով մէկ հատիկ է ճար
 Պատի մը ծակի մէջ մըտնալ կենալ »:
 Թըռչունք ձանձրացած ալ անոր լեզուէն,
 Խառնաձայն կարկաչ հոն կը վերցնեն,
 Ինչպէս Տրոյացիք երբ Կասանդրայի
 Բերանը բացուեր որ իրենց խօսի:
 Ինչպէս որ անոնց՝ նոյնն եղաւ ասոնց.
 Գերի բըռնուեցան շատերը թըռչնոց:
 Ինչ որ մեր ըզիցն յարմար կ'երեւնան՝
 Կըռնուինք միայն,

Զարեաց չենք հաւատար՝ մինչև որ չըգան:

ԼԱՅՈՒՆԻՆ

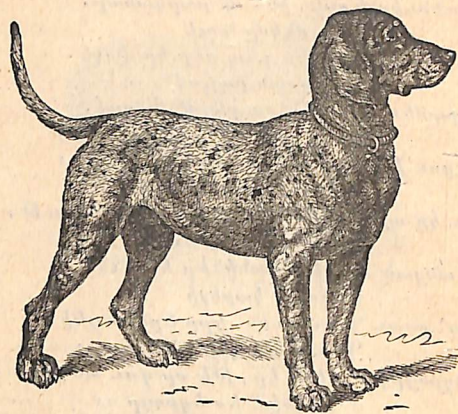

ԳԱՌՆ ՈՒ ԳԱՅԼ

Զօրագունին միշտ իրաւունքն է յաղթող
 Ով որ չաւտար՝ հոս տեսնայ թող:
 Գառնուկ մը կեցեր
 Յըստակ առուակէն ծարաւը կ'անցներ.
 Գայլ մը ծով բերնով
 Կու գայ հոն յանկարծ
 Քաղցէն ըստիպուած
 Իսխա մը փընտուելով:
 Կատղելով իսկոյն,
 Կը կանչէ Գառն.
 « Ի՞նչ յանդըգնութիւն
 Որ կեցեր առ գին
 Իմին խըմելու ջուրըս պըղտորես.
 Աս յանդըգնութեան պատիժըդ կ'առնես »:
 « Տէր իմ՝ վէհափառ,

Գառնուկը կ'ըսէ, ինձ մի բարկանար.
 Այլ մէկմը նայէ
 Զուր որսն կողմէն գէպ ժւր կը վազէ.
 Ես քըսան քայլով
 Կը խըմեմ հեռու հոս քեզմէ վարով,
 Եւ ի՞նչպէս կ'ուզես
 Որ քու խըմելքդ աղտոտեմ հոսկէ »:
 « Քեզ քաշէ լեղուդ,
 Դու կը պըղտորես, կանչէ Գայլն անգուծ:
 Աս ալ գիտեմ ես՝
 Որ անցած տարի իս անիծեր ես »:
 Ի՞նչպէս կարելի
 Այդ՝ ըսաւ Գառնուկն, երբ ծընած չէի.
 Դեռ կաթ կ'ուտեմ ես »:
 « Եղբայրդ ուրեմն էր, թէ որ դու ան չես »:
 « Զունիմ ես եղբայր »:
 « Մէկն ապա ցեղէդ պէտք է որ ըլլար.
 Զիդուք ամէնքդ ալ
 Ինձ թընամի էք՝ հովիւ, Շուն, Ոչխար:
 Ես ասանկ գիտեմ
 Եւ հիմա պիտոր իմ վըրէժս առնեմ »:
 Գայլն այսպէս վըճռեց,
 Ու իսածաւ Գառնուկն անտառը խոթեց.
 Հոն լափեց զանի
 Առանց ալ ուրիշ հարցփորձ ատեանի:

ԼԱՅՈՒՆԴԵՆ

ԳԱՅԼ ԵՒ ՇՈՒՆ

Գայլ մը կըտրած ոսկր ու կաշի,
Այնչափ աղէկ կըտրի՞ճ Շուներն,
Իրենց պաշտօնն էին ըրեր,
Կը պատահի
Ճամբէն էլած
Գամփուր մ'յանկարծ,
Կըտրի՞ճ, աղուոր, գիրուկ, կայտառ,
Պարոն Գայլին բերնին պատառ:
Կ'ուզէր բռնէր զայն պատրուտէլ,
Բայց կըռիւ մեծ պիտի բացուէր.
Շունն ալ մեծղի՛ կըրնար աղէկ ծեծկըւելու.
Ուստի ընտրեց անուշ խոնարհ քովն էրթալու:

Խօսքի մըտաւ ու կը գովէր,
Ձարմանալով շան տեսքը գէր:
« Կուզէ՞ք դուք ալ, տէր իմ, աղուոր,
Գամփուր մէկէն ըսաւ անոր,
Ինձ պէս կայտառ ըլլալ գիրուկ,
Սա անտառներն հարկ է թողուք,
Ուր ձեզ նման մեծնալ կ'ըլլայ,
Ճըռգած կըծկուկ, չորցած մոմիայ.
Հարկաւ քաղցէն կը կորսուի,
Ի՞նչ ապահով ապրուստ մ'ունի.
Ձերի և ոչ պատառ մ'համով.
Այլ զոր կ'առնու սըրի ծայրով:
Եկէք իմ հետս ու կը տեսնաք
Ի՞նչ երջանիկ բախտ կ'ունենաք »:
« Աղէկ, կ'ըսէ Գայլը, բայց իմ ընելիքս ի՞նչ է »:
« Գրեթէ ոչինչ,
Գամփուր կուտայ պատասխան,
Յուսկ ձեռքն եկող մուրացիկները վըռնտէլ,
Քըսվըռտէլով ընտանեաց հետ քըծնիւ քալէլ,
Տիրոջ ըլլալ սիրական.
Ասով պատրաստ է միշտ առատ ձեր խորտիկն
Աւելցուքներ շատ տեսակ
Հաւուց, Թըռչնոց ոսկրոտիք,
Թող հազար մէկ շոյշոյանք »:
Գայլն երջանիկ բախտն որ մըտէն կը տեսնէր՝
Սիրան ելլելով աչքերն արցունք կը լեցուէր.
Մէյ մ'ալ յանկարծ Շան վիզն որ լերկ կը տեսնայ,
Կը հարցընէ՛ ա՛տ ինչ ըլլայ.
« Է՛հ, բան մը չէ ».
« Ի՞նչ բան մը չէ ».
« Ոչինչ բան մը ».

« Ըսէ՛ մէյմը ».

« Ատ նըշան մ'ըլլայ գուցէ
Վըզնոցին, որ կը կապուլմ »:

« Կը կապուլմ, Գայլը կ'ըսէ,

Չէս վաղեր գու ինչպէս կ'ուզէս ամէն գին »:

« Միշտ չեմ վաղեր. բայց ի՛նչ կայ ».

« Շատ մեծ բան կայ, այնպէս որ՝

Քու խորտիկներդ ալ ըողոր

Բընաւ երբեք չեմ ուզեր.

Թէ աշխարհքիս գանձն ըլլայ

Ատ գընոյն ես չեմ առներ »:

Գայլն աս կ'ըսէ կը կըծկէ,

Եւ փախչելու դեռ հետ է:

ԼԱՅՈՆԴԵՆ

ՓՈՐ ԵՒ ԱՆԴԱՄՔ

« Աս քանի՛ մէկ ջանանք յոգնինք,
Հազար կերպով մենք աշխատինք,
Որ գու միայն, դու անկուշտ Փոր,
Կըլլես տանիս քու ծոցըդ խոր
Մեր պատրաստած կերակուրներն ».

Այսպէս ըսին օր մ'Անգամներն.

Չեռք, ոտք, բերան, աչք կ'ըսէին.

« Ամէնքս եղեր եմք իւր գերին,

Իսկ ինքը ծոյլ ծոյլ կը կենայ,

Մեզի և ոչ մաս մը կուտայ ».

Ասկէ վերջ ալ չեմք աշխատիր,
Դուն քու գըլխոյդ շարը գըտիր »:

Աս ըսելով մէկ բերան

Բանէ գործէ ետ կեցան.

Փորուն խխտ ծոմ՝ բըռնել տըւին,

Բայց ցաւն ընկաւ իրենց վրանին,

Բոլոր մարմինը թոռմեցաւ,

Ոչ ձեռք շարժիլ չ'ոչ ոտք կըրցաւ,

Երեսներուն գոյնը նետեց,

Աչքերուն լոյսը կաթկըթեց:

Ան ատեն լաւ մը հասկըցան

Թէ որչափ փորն էր պիտեան,

Որ սնունդն իրեն նախ քաշելով

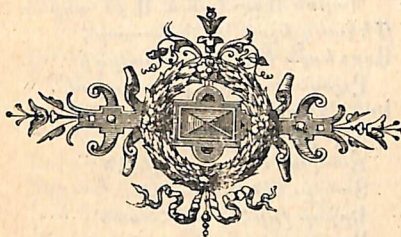
Վերջն ամենուն ծածուկ ճամբով

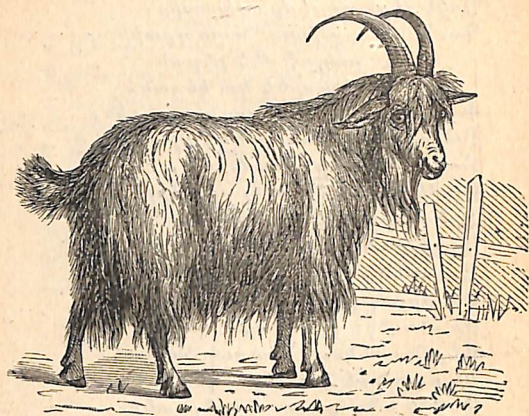
Կը դարձնէ կու տայ եղեր,

Չէ թէ անգործ ու ծոյլ նըստեր:

Դուք ալ անգամք էք ժողովուրդք,

Եւ ըստամոքս են տերու թիւնք:

ԱՂՈՒԷՍ ՈՒ ԱՅԾ

Պարոն Աղուէսն և Այծ աղբար
 Մէկտեղ էլան 'ի ճանապարհ
 Աղուէսին ինչ վարպետորդի
 Ըսան՝ աշխարհք լաւ գիտէ .
 Իսկ մէկալին ինչ ըզդի
 Տէր ըլլալն ո՞վ չըգիտէ :
 Ճամբան երկար քալելէն
 Տանջուէին ծարաւէն ,
 Երբոր ջրհոր մը հասան՝
 Առանց չորս գին նայելու՝
 Մէկէն 'ի մէկ մէջ մըտան

Սնուշ անուշ խրմելու :
 Մէկ մ'որ աղէկ կըշտացան՝
 Նոր սիրտ , նոր ուժ ըստացան ,
 Կարծես երկու օր ու գիշեր
 Թէ ճամբանին գեռ երկարէր ,
 Ասոնք ջուրին նոր ուժով
 Պիտ'երթային ապահով :
 Բայց դու եկ տես ինչ արգելք
 Կը խափանէ իրենց ելք .
 Խոր 'ի գուռն են ջրհորին՝
 Շատ վեր մընայ ճամբանին :
 Դարձաւ Աղուէսն գէպ 'ի Այծ ,
 Որ բանը գեռ չէր հասկըցած ,
 « Իմ բարեկամս , ըսաւ , ինչպէս
 Պիտի ելնենք այս ջրհորէս ,
 Միայն խմելով չի լըմըննար ,
 Պէտք է տեսնել մեր ճամբուն ճար » :
 Եւ քիչ մը լուռ կենալով ,
 Որպէս զի լաւ մ'Այծը խաբէ ,
 Վըրայ բերաւ խնտալով ,
 Իբրեւ թէ նոր կելպ գըտեր է .
 « Միտքս աղէկ հընարք մ'եկաւ ,
 Եթէ մըտիկ ինձ որ ընես՝
 Բաներնիս խիստ յաջողի լաւ ,
 Շուտով կ'ելնենք մենք ջրհորէս :
 Սա առջևի ոտքերդ վերցուր ,
 Ու գէպ 'ի պատը կըռթընցուր .
 Գըլուխըդ քիչ մ'առջև ծռուէ ,
 Իսկ կոտորներդ ալ վեր աընկէ :
 Ես կըռնըկեց ճանկըռթելով
 Կոտորներուդ վըրայ կ'ելնեմ ,

Ու հոնկէ մէկ վեր ցատքէլով,
Մէկ մ'որ ինք զինքըս գուրս նետեմ,
Ալ անկէ վերջ կ'ըլլայ քու բանդ ապահով,
Վեր քաշեմ զքեզ, որ և իցէ նոր կերպով »:

Բայց եթէ ինչպէս,
Չայն չըսաւ Աղուէս:

« Ահա մօրուքըս քեզ վրկայ,
Այծը պոռաց արմըննալով,
Բուն խեղքին գանձն է քուկին քով,
Ճարտարութեանըդ չափ չըկայ:
Քեզի շխտակ խօսք մը զրուցեմ:
Ճըմարտութիւնն ինչո՞ւ ծածկեմ:

Թէ քեզի հետ չըլլայի
Անշուշտ ես հոս մընայի »:

Ինչ և իցէ շատ չըբընէց
Աղուէսն հորէն զինք գուրս նետեց:
Այլ տես թէ ինչ անգութ սրբաով,
Մահու բերան զԱյծը թողլով,
Կըծու կըծու խօսքեր զրուցեց,
Ու իր ճամբան առաւ քալեց:

« Երկինքն, ըսաւ, թէ քեզի՝
Փոխան բորգեղ կըզակի
Կըտոր մը խեղք առած ըլլար,
Մէկէն չէիր հոտ իջնար:

Յուսանք՝ ասով խեղք կը սովորիս,
Միայն թէ ողջ հորէն պըրծիս »:
Առակս ըլլայ օղ աղընջիդ,
Չըրած՝ ըզվերջ մտածէ գործիդ:

ԼԱՅՈՒՆԻՅՆ

ԱՆՏԱՌ ՈՒ ԿՐԱԿ

Բարեկամիդ սիրաւ նայէ,
Զըլլայ թէ շահ վընտուես իրմէ:

Ահա քեզ այս առակ
Ըլլայ լաւ օրինակ:
Եւ թէ անոր չըհաւնիս
Օրինակովը խրատուես:

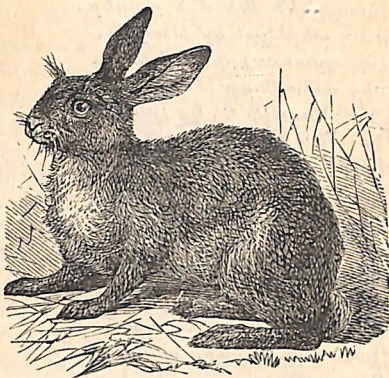
Անտառին քով Կրակըն մըխար,
Ոչ ոք իրեն նոր փայտ կուտար:
Քանի կերթար կը մարմըրէր,
Գրեթէ արգէն մոխիր կապէր:

Յանկարծ նոր խեղք մըտածեց,
Բախտն ալ, իրաւ, յաջողեց:

« Եղբայր, ըսաւ Անտառին,
Որ հոն գըտնուէր իր ձախ գին,
Ինչ վիճակի ես հասեր,
Ո՞ւր են այն քու տերևներ »:
Անտառն անփորձ գըտնուեցաւ,
Եւ սիրտն եղած խօսեցաւ:
« Աս հովերուն, աս ջըրտուն,
Որ վայ բերին իմ գըլխուն,

Ալ լ'նչ ինծի հարցընես,
 Ձմեռուան հարցու թէ կ'ուզես:
 Բոլոր գարունն և ամառ,
 Աշխատելով անդադար,
 Հաղիւ չորս դէս զարդարեմ,
 Որ սուտ աշխարհք վայելեմ,
 Յուրտ պախըրցին մէկ մ'որ գայ՝
 Բոլոր տերեւ վար կու տայ.
 Ա՛լ անկէ վերջ ինձ համար՝
 Արեւուն լոյսն է խաւար »:
 Զարսիրտ Կըրակն ոգի առաւ,
 Անուշ անուշ նորէն ըսաւ.
 « Սիրուն եղբայր, մի վախնար,
 Քու ցաւերուդ ալ կայ ճար.
 Ձեռքէս եկածն ես կ'ընեմ,
 Որ քեզ ցըրտէն պաշտպանեմ »:
 Աչքը գոցեց, բերան բացաւ,
 Իրանն ու սուտը դուրս տըլաւ,
 Մէկ մը ինքզինքն Աստուած կ'ընէր,
 Մէկ մ'արեւուն հաւասարցընէր.
 « Պարծիլ, կ'ըսէր, չեմ սիրեր,
 Եւ ոչ եղածը՝ ծածկեր.
 Հին Պարսիկներ խեղբ ունէին,
 Ըզմեզ փուճ աեղ չըպաշտեցին:
 Հիմա նորէն բուսոյ համար,
 Մենք արեւն վար չենք մընար.
 Ձմեռը Թող սաստկանայ,
 Թող ամէն բան սառ դառնայ,
 Կըրակն որ քով մօտենայ՝
 Սառը շուտով ջուր կ'ըլլայ:
 Ամէն աեղ կան ջերմանոցներ,

Որ հասցընեն մեծ մեծ բոյսեր,
 Ուր ոչ տերեւքըն կը Թափին,
 Եւ ոչ սըրտուղքըն սրակասին.
 Ասոնց պատճառը Թէ փընտռես,
 Մէկէն՝ Կըրակն է, կը լըսես:
 Դու ինձ կըտոր մը տեղ տուր,
 Քիչիկ մըն ալ կերակուր.
 Մնկէ վերջ բան մի հոգար,
 Յուրտէն քեզի զեն չի գար »:
 Անմիտ Անտառն այս որ լըսեց՝
 Ձմեռուան վախը փարատեց:
 « Իրաւ, ըսաւ, բարեկամ,
 Ամէն ուզածդ կու տամ.
 Դուն լոկ տերեւըս պահէ,
 Բոլոր Անտառը քուկդ է »:
 Այլ քիչ անցաւ շատ զըղկաց.
 Բայց բան բանէն էր անցած:
 Կրակըն բնութեամբ հանդարտ չէ,
 Ձամէնքն երեւ կը սիրէ.
 Անտառէն ներս մընեւուն պէս
 Էրեց մըրկեց չոր խոտն ու սէղ.
 Անկէց ետեւ շատ չի քըշեց
 Բոցը ծառոց գագաթն հանեց:
 Բոլոր Անտառը կրակ դարձաւ,
 Ծխով երկինքը լեցուեցաւ.
 Մեծ կաղնիներ, ծեր կընձնիք,
 Եւ երկրիս պէս հին մայրեք,
 Որոնց սըրտած զով շուքին տակ,
 Հանգչէր ճամբորդ յօր հասարակ,
 Երկու երեք ժամուան մէջ
 Դարձան եղան մոխիր շեղջ:

ՆԱՊԱՍՏԱԿԻՆ ԱԿԱՆՋՆԵՐՆ

Եղջիւրաւոր կենդանեացմէ օր մը մին՝
 Չեմ գիտեր ինչ գիրքով հարուած մը սաստիկ,
 Իր անըզգոյշ շարժմամբ տըլաւ Առիւծին:
 Լի բարկութեամբ հանեց Առիւծըն հրաման՝
 Գլուխնին եղջիւր կըրող ամէն կենդանիք
 Տէրութենէն աքսորելու անապայման:
 Նոխազք ու խոյք, Եղներ, Կովեր ու արջառք
 (ամէն գաղութեցան,
 Ազգ Այծեմանց և Եղջերուաց թողին իրենց կը.
 Ամէնն իր գըլխին (լիման.
 Ճարը փրնտուեցին,
 Չըլլայ Առիւծին
 Բարկութեան զոհուին:

Ծեր Նապաստակ մը տեսնելով ականջներուն
 (շուքն երկայն,
 Վախցաւ՝ չըլլայ պաշտօնէի մը մատնըւի քը-
 Որ իր երկու ականջներ (տութեան,
 Շըփոթէ զոյգ մ'ընդ եղջեր:
 « Բարով մընաս, գրացի Ծըղրիտ, ըսաւ, կ'եր-
 (թամ էս հոսկից.
 Իմ ականջներս ալ պէտք է որ եղջիւրներու
 (կարգ գասուին
 Բայց թէ որ կարճ ալ ըլլային՝ զոյգ Չայլեմին
 (ականջից,
 Հաւատ, գրացիդ, որ գեռ ինծի դարձեալ մեծ
 (վախ կու տային »:

« Եղջիւր մի, ի՞նչ կ'ըսես,
 Ծըղրիտն ըսաւ խնտաւով,
 Զիս ապուշ կը կարծես.
 Միթէ Աստուած իր ձեռքով
 Այդ քու ականջներ
 Երկայն չէ չիներ »:
 « Բայց հոս կըրնան զասոնք եղջիւր դարձնել,
 Ըսաւ վախկոտ կենդանին,
 Նաև եղջիւր Միեղջերուի ցուցնել,
 Հաւատ, Ծըղրիտ, իմ խօսքին.
 Բողբոս ամէն — Այն ատեն,
 Թէ այն օրուան — Ես մընամ,
 Օգ կը ցըրուին — Լիովին.
 Մէշտեղ բերուած բիւր հազար
 Խօսք, իրաւունք ու պատճառ,
 Բոլոր մէկտեղ 'ի մի կապոց
 Կը զըրկըւին յիմարանոց »:
 ԼԱՅՈՆՔԻՆ

ԱՌԻԻՆ ՍԳԱՒՈՐ ԵՒ ԵՂՋԵՐՈՒ

Առիւծին կինն երբ մեռաւ,
 Աշխարհք ամէն ընթացաւ,
 Կատարեւոռ իւրաքանչիւրն իր կերպով՝
 Յաւակցութեան պարտքը քանի մը խօսքով:
 Առիւծն ամէն կողմ հանեց ձայն՝
 Թէ այս ինչ տեղ, այս ինչ վայրկեան,
 Պիտի կատարուի մեռելոյն թաղման
 Վերջին սրգաւոր հանգէս պաշտաման:
 Նոյն օրն ամէն մէկն ականայ թէ կամայ,
 Վախով գուցէ մի Առիւծին ետքէն վրիժուն
 (զոհ ըլլայ,

Ժողովեցան խառնիճաղանճ՝ բազմութիւն,
 Թագաւորին արքունական 'ի մեծ տուն,
 Ընդարձակ տուն որ կ'ըսեմ՝
 Որչ մ'իմացիր քարաշէն,
 Ուր Առիւծին հետ միաբան
 Մեր պարոնայքն լալական,
 Մազերնին փետելով,
 Ամէն մէկն իր ձայնով,
 Յորեկն 'ի բուն կ'ոռնային
 Մահ խեղճ կընող Առիւծին:

Սակայն արքունիք
 Աշխարհ մ'է փոքրիկ,
 Ուր կան անձինք բիւր
 Զըւարթ ու տըխուր,
 Ամէն բանի պատրաստ ժիր.
 Ամէն բանի անխըտիր.
 Ինչ կերպով որ իշխանն ուզենայ՝
 Այնպէս կ'ապրին ականայ,
 Իսկ թէ այնպէս ապրիլ չըկընան՝
 Գէթ ապրելու ցոյց կու տան:
 Մարդկան ամբող
 Դիւրափոփոխ,
 Տիրոջ ձեռքին տակ՝
 Կապկի մը տեսակ.
 Կարծես հոգի մը միայն
 Շունչ տայ մարմնոց բազմադան.
 Ճիշդ զըսականակ մ'է շարժուն
 Հոն գըտնըւող բազմութիւն:
 Բայց մեր խօսքին դառնալով,

Հոն Եղջերուն անխրոսով,
Եւ ոչ կաթիլ մ'արցունք Թափեց:
Ինչպէս կընտար լալ եղիւելն,
Երբ իր կընիկն ու մէկ որդին՝
Մեռած Առիւծն էր՝ լափեց.
Այլ մանականդ սըրտին խորէն
Օ'ն կը կանչէր մեծ խընտումէն.
Կարճ ըսել՝ ոչ էրբեք լացաւ:
Քրտու մատնիչ մ'երբ զայն տեսաւ,
Քընաց պատմեց Առիւծին,
Եւ աւելցուց Թէ նաև
Տեսաւ անգութ կենդանին
Խընտալ ժայտով մ'ալ Թեթև:
Շատ ահաւոր է, Սողովմոն խի զայն շատոնց գիր
Թագաւորին (անցուց,
Բարկութիւն, (ուրծ.
Այլ սոսկալի մանականդ՝ էրբ Թագաւորն է Աւ
Բայց Եղջերուն գեռ կարգալու վարժութիւն
(չէր ըստացած:
« Անարգ բնակիչ անտառներու, մաւրնչեց Առիւ
(ծը կատաղած,

կը խընտամ, Հա՛, չէս ընկերեր
Այսքան ձայնից հեծեծագին
Քաւ պատըռտել ինչ էս մ' ուղէր
Անգամ անգամ քու գարշ մարմին
Ճիրաններովս այս սըրբազան:
Եկուր հոս, Քայլ, զայս անպիտան
Զոհէ 'ի վրէժ սուրբ ոգւոյն
Զըքնաղ գըշխոյ Թագուհւոյն »:
« Տէր իմ արքայ, վըրայ բերաւ Եղջերուն,
Շատոնց 'ի վեր սուգի ատենն անցեր է.

վէհ լըծակիցդ, օրհնած հոգի մեր գըշխոյն,
Առաւօտուն դէմ, զարգարունած ծաղկներէ,
Ինձ երևցաւ՝ հաղիս դաւախ ծայրն հասայ.
Զոր ճանչնալուս պէս Հոն ծընկան վրայ եկայ:
Ինք մօտեցաւ, կարծես հրէշտակ մ'էր սիրուն.
Ո'վ բարեկամ, ըսաւ, սըգոյ կ'երթաս տուն.
Ըզգոյշ կեցիր, չըլլայ արցունք մը Թափես,
Երբ ուրիշները մահըս լան դառնապէս.
Ես ելիսեան սուրբ դաշտերուն վայելից
Արդէն հաղորդ եմ հազար մէկ հաճոյից,
Կենակցելով ինձի նըման սըրբոց հետ:
Թող ժամանակ մ'արքայն ողբալ դառնաղէտ.
Ինձի պատիւ կը համարիմ իրեն սուգ,
Քան Թէ բոլոր միւս կենդանեաց արտասուք »:

Խօսքը բերանն էր կենդանւոյն՝
Երբ մեծ պըղտիկ այն բազմութիւն,
Ծափ զարնելով « Հրա՛ջ, պոռացին,
Կեցցէ՛ գըշխոյն աստուածային »:
Եւ Եղջերուն դառն մահուան փոխանակ,
Ընդունեցաւ գըգուանք, պարգև, մըրցանակ:
Զըւարճացուր Թագաւորներն երազներով,
Շողոքորթէ, խաբէ անուշ միշտ սուտերով.
Ինչցաւ անոնց Թէ սըրտեր,
Ինչ մեծ ցասումն ալ ըզգան,
Կըլցուր անուշ պատառներ,
Կ'ըլլաս իրենց բարեկամ:

ԼԱՅՈՆԴԻՆ

ԵՐԻՆՋՆ ՈՒ ԱՅԾ ԵՒ ՈՉԻԱՐ

Երինջն ու Այծ և մէկ իրենց քղյրն Ոչխար,
 Կը զուրցըւի թէ օր մ'ընկեր են եղեր
 Սէգ Առիւծի մ'հետ որ էր այն կողմանց տէր,
 Բաժանելու շահն ու վրնասն հաւասար:
 Այծուն ծուղակն որս Եղջերու մը կ'իյնայ,
 Շուտ մ'ընկերացն իմաց կ'ընէ, և կու գան.
 Առիւծն հոն տեղ իր ճանկերով կը համրէ,
 Չորս ենք, կ'ըսէ, չորս մաս որսն ալ կը պատուէ,
 Որ մէջերնին բաժնուին:

Ինք կ'առնու մէկն իր մեծութեանը բաժին.
 « Այս ինձ կ'իյնայ, կ'ըսէ, պատճառն է յայտնի՝
 Զի Առիւծ եմ, ո՞վ աս բանիս խօսք ունի:

Երկրորդ մասն ալ արդարացի է ինձ տալ:
 Չաս ալ աղէկ դիտէք դուք
 Ուժովինն է իրաւունք:
 Քաջն եմ՝ ձեր մէջ, ինձ պէտք է տաք երրորդն
 Վայ է անոր որ ձեզմէ (ալ.
 Չորրորդ մասին ձեռք զարնէ »:

ԼԱՅՈՒՆԴԵՆ

ԳՈՐՏ ԵՒ ԿՈՎ

Գորտ մը տեսաւ Կովմեծղի,
 Ան ինչ աղուոր կ'երևնար.
 Ինքն որ ճըթուղ, շատ սրգաւ,
 Հաւկըթի չափ հաղիւ կար,
 Աչքը տընկեց մեծնալու,
 Վերէն վարէն կ'ուռենար,
 Կովուն կ'ուզէր հասնելու,
 Կըռկըռալով անդադար.
 « Գուրբիկ, կ'ըսէր, ինձ նայէ
 Թէ սա Կովուն չափ եղջ »:

« Զէ, ի՞նչ կ'ըսես ան հօւր է » :
 « Զէ՛ մի. հիմա . . . զայն չանցայ » :
 « Ո՛հ, շատ հեռու ես » :
 « Նա քեզ մէյմըն ալ,
 Հիմա ի՞նչ կ'ըսես » :
 « Եւ ոչ մօտիկցար » :

Անմիտն այնչափ ուժ տըւաւ,

Որ վերջապէս ճաթեցաւ :

Ո՛վ, քանիք կան աշխարհքիս մէջ անհամար,
 Որ խեղճով անմիտ Գորտէն վար չեն մընար.
 Հասարակ քաղաքացին աչքը մեծի,
 Կ'ուզէ իրեն տուն չինեւ մեծ պարոնի,

Ամէն սլըզաի Թադաւոր

Մ'ենի իրեն գեսպաններն.

Ամէն իշխան սինըքոր

Կ'ուզէ զոյգ զոյգ ծառաներ :

ԼԱՅՈՒՆԴԵՆ

ՄԱՀ ԵՒ ՓԱՅՏԱՀԱՐ

Խեղճ փայտահար մ'ոստոց մեծ խուրձ մը շալ
 Բեռն ու տարիքն էին վրան ծանրացեր, (կեր,

Կ'երթար տըքալով

Ծրուած կէս մէջքէն

Ծանրը քայլերով

Ուժ կուտար իրեն

Որ իր մըրճոտ խըրճիթը մէյմը հասնի,

Այլ ուժն ամէն խիստ ցաւերէն կը կըտրի :

վերջապէս անճար

Բեռը կըռնակէն

Ալ կը ձրգէ վար :

Կ'ըսէ ինքնիրեն.

« Ի՞նչ կեանք է աս. քանի աշխարհք եմ եկեր՝
 Մէկ աղէկ օր մ'ուրախուլեման չեմ տեսեր :

Աս գունաւիս վրայ

Ինծի պէս թըշուառ

Արդեօք մէկ մ'ալ կայ.

Շատ օր չունիմ հաց,

Հանգիստ չեմ տեսած » :

Հոն կ'ինն, որդիք, հարկապահանջք և տուրքեր,

Պահակ երթաւ, պարտատէր՝

Պատկերի պէս իր առջին

Թըշուառութիւնն ամէն սարեօքը գըրին.

« Ո՛վ մահ » կը կանչէ.

Նա կը արնկըւի,

« Ի՞նչ կ'ուզես » կ'ըսէ :

« Ի՞նչ ուզեմ պիտի.

Քեզ կանչեցի որ գաս ինձի քիչ մ'օգնես,

Նորէն սա բեռս առնես կըռնակըս գընես.

Յուսամ շուտ մ'ընես » :

Մահն է պատրաստ բըժըշկելու ամէն ցաւ,

Բայց ո՛վ է այն որ ուզէնայ

Շարժիլ տեղացն, հօւր ալ բաւայ.

Քան ըզմեռնի՜ կըրելն է լաւ.

Սա կը լըսուի ամենէն

Առակ ըրեր կը զրուցեն :

ԼԱՅՈՒՆԴԵՆ

ՊԱՐԿՆ

Որ մ'Արամազդ հանեց հրաման,
Որ կենդանիք գան ժողովին
Յոտս արքունի իւր բարձրութեան.
« Եւ թէ կայ մէկը մէջերնին,
Կ'ըսէ, արժգոհ կերպարանքէն,
Թող համարձակ զրուցէ ինձի,
Որ շուտով ճարն ըլլայ իրեն:
Առաջ եկուր գու նախ, Կապիկ,
Տես զուրիշներն ու բաղդատէ,
Կայ քեզի պէս մէկն աղուորիկ.
Գոհ չէս մի գու »: — « Ե՞ս, ինչո՞ւ չէ,
Կ'ըսէ Կապիկն, ամենուռն պէս

Չորս տոտիկ ալ չունիմ մի էս.
Որչափ պատկերս որ եմ տեսեր,
Խըպնելու բան մը չեմ գտեր:
Բայց սա եղբայրս Արջը խոշոր
Շատ այլանգակ է իրաւ որ.
Չըլլայ յանկարծ թէ ինձ կ'աւտայ՝
Որ իր պատկերքը քաշել տայ »:
Արջն ետեւէն վրայ գալով՝
Ո՞վ չէր կարծեր թէ արժգոհայ.
Բայց նա ներհակ պարծենալով,
Իր գովեստին ետքը չըկայ:
Ինքն ալ Փիղը վար կը վարնէր.
« Դեռ աւելի, կ'ըսէր, պէտք էր
Որ պոչն երկայն, կարճ ականջներն ըլլային »:
Ան ինչ արգեղ է այլանգակ կոշտ մարմին »:
Փիղն ետեւէն խօսքը կ'առնէ.
Եւ թէպէտ էր նա խելացի,
Բայց նոյն բերանը կը բերնէ.
« Իմ ախորժակս ալ ինձի
Կ'ըսէ թէ սա Պալէնան
Անհարթ կըտոր մ'է լերան:
Իսկ Մըրջիւնիկն անդ ինձ՝
« Ո՛հ, ան ինչպէս պըզտաւիկ
Մոռն է, կ'ըսէ խընտալէն ».
Ինք զինքն անոր քով
Հըսկայ կարծելով:
Արամազդ խօսք կը լսէ ասոնց ամենէն,
Եւ կ'արձըկէ զամէնքն ալ գոհ իրենցմէն:
Բայց զայն անբան խելառներն
Անցուց մեր ցեղն ալ եւել:
Ինչ որ ըլլանք՝ Լուսանն ենք մենք ուրիշ,

Եւ կոյր խըլուրդ մենք մեզի.
Մեզ ներելի է ամենայն:
Իսկ ուրիշի ոչ ինչ բան.
Ուրիշ աչքով կը տեսնանք
Մեզ, ուրիշով ընկերտանք:
Ճարտարապետն էից կերտող գերագոյն
Պարկ շալակնին դըրաւ նոյնպէս ամենուն,
Թէ չին և թէ նորեւուն.
Մեր պակսութեանց պարկը կախեց ետնուն,
Իսկ ընկերացն՝ առջևնուս:

ԼԱՖՈՆԴԷՆ

ԱԳՌԱԽՆ ՈՒ ՍՂՈՒԷՍ

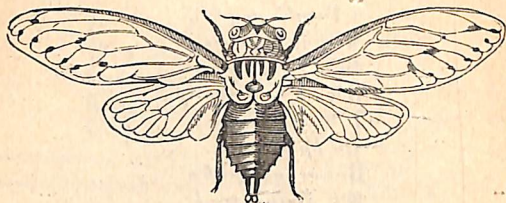
ստի մը ծայր
Պարոն Ագուան էր թառեր.
Բերանն աւար
Գողցած պանրի կտոր մ'ունէր,
Հոտը կ'առնու
Աղուէսը վեր վեր կ'իյնայ.
Անուշ լեզու
Կուգայ վարէն ձայն կուտայ.

« Բարե՛ բարե՛,
Պարոն Ագուաւ,
Քեզ շատ արեւ.
Ո՛հ, ի՛նչ աղուոր
Ի՞նչ գեղեցիկ
Ես իրաւ որ:
Սուտ չըկարծես
Թէ ձայնդ ալ է
Սա տեսիլդ պէս,
Դուն մէկ հատիկ
Անտառիս մէջ հիւր հաւերուն ես փխնիկ »:

Աս լըսելով խընտումէն
Կ'ելլէ Ագուան ինքիրմէն.
Կըտուց մը լայն կը բանայ
Որ անուշ ձայնը ձըգէ.
Որսը բերնէն վար կ'իյնայ.
Աղուէսն իսկոյն կը խըլէ,
Զայս ըսելով իրեն հոն,
« Միամիտ Պարոն,
Գընա խեղք սովրէ.

Ամէն շողջորթ կ'ապրի անոնցմէն
Որոնք կը խաբուին իր անուշ լեզուէն.
Աս դասն որ հիմա դու ինծմէ առիր,
Կ'արժէ, խօսք չըկայ, կըտոր մը պանիր »:
Ագուան ամօթով
Ուրախ էրուքով,
Երգում կ'ընէ հոն, թէպէտ քիչ մը ուշ,
Մէյմ'ալ չաւատաւ լեզուաց փաղաքուշ:

ԼԱՖՈՆԴԷՆ

ՃՊՈՒՌՆ ԵՒ ՄՐՋԻՒՆ

Ամառն 'ի բուն
Երգելու հետ էր ձըպուն.
Ձըմեռն հասաւ,
Ուտելու բան չըգտաւ.
Ոչ ճանճի կըտոր,
Ոչ մանր որդերու
Մընացորդ բըսոր:
Ելաւ գընաց
Դըրացի Մըրջիւնին քով,
Կու լար սոված,
Փոխ կ'ուղէր աղաչելով՝
Մէկ քանի հատիկ,
Որոնցմով ապրի
Մինչև ցըջատիկ.
« Կ'երգնում, կ'ըսէր,
Խօսք կու տար, խօսք անբանի,
Քեզ դարձընել
Մինչև նոր հունձբերն հասնի,
Գըլուխը շահով
Հարիւրին տասնով »:

Մըրջիւնն ալ փոխ տաւ չէյտէ,
Աս իրեն ցեղին
Մէկ պըզտի պակսութիւնն է:
« Ամառուն տաքին
Բանդ ու գործդ լինչ էր »,
Հարցուց փոխառուն:
« Յորեկն ու գեշեր,
Ինձ մի սըրգողիւր,
Եկող գացողին
Կ'երգէի իժիր »:
« Կ'երգէիր,
Աղէկ ա.
Հասաւ Ել գընա
Պար բըննէ հիմա »:

ԼԱՅՈՆԴԵՆ

ՆՇԴԱՐԻ ԵՒ ԼՈՒԲԻԱ

Երբ հասաւ գարնան տաք,
Նըշգարի ծառին տակ
Հողն ինքին ճաթեցաւ,
Լուբիա մ'երեցաւ:
Հաղիւ աչքերը բանալով՝
Երբոր տեսաւ ծառն իրեն քով,
Մէկէն անոր պըլլուեցաւ:
Վըրան ամիս մ'անցաւ չանցաւ
Ծառին գագաթն 'ի վեր հասաւ:
Այս ամենուն ալ է յայտնի

Որ մարդ բարձրէն դիւրաւ խաբուի .
 Լուբիան ալ ինք զինք մեծ կարծեց ,
 Եւ իրմէն վեր մեծ մեծ ջարդեց .

« Բարեկամիկ , ի՞նչպէս ես ,
 Կը քընանաս , ի՞նչ կ'ընես » ,
 Կ'ըսէր ծառին ծաղրելով .
 Բայց սա՛ լրուէ մեծ սրբտով :

« Ես քանի որ հոս եմ ,
 Լզբեզ միշտ նոյն տեսնեմ .

Եկուր ըսէ , քանի՞ տարի
 Այդպէս կ'ապրիս վերայ երկրի » :

« Կայ տասը տարի »

Ըսաւ Նըշդարի :

« Հազար ափսոս , կըրկնեց Լուբիան ,
 Յաւիմ վրայ քու բախտին .

Նայէ , ես դեռ մէկ ամառկան ,
 Կը մօտենամ երկընթին .

Եւ այս հաշուով՝ տաս տարիէն
 Քանի մ'անգամ երկինք պատեմ » :

Ծառը տեսաւ որ Լուբիա
 Բերնին եկածը դուրս կու տայ .

Եւ Թէ որքան ինք լուռ կենայ ,
 Նա անդադար չափէն կ'ելլայ .

Խռժուռ աչքեր անոր դարձուց ,
 Եւ այս խօսքերս ալ աւելցուց .

« Երէկ մէկ , այսօր երկու ,

Ձեռ գիտեր վաղուան դալու .

Կեցիր նայինք դեռ դու ո՞վ ես

Որ տաս տարուան խօսք մէջ բերես :

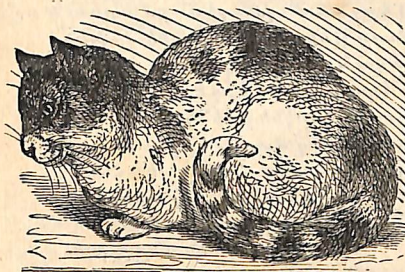
Ամառն անցնի , աշուն դայ ,

Տեսնենք ո՞վ կայ , ո՞վ չըկայ » :

Իրաւ ամառն որ անցաւ ,
 Լուբիային բանը պըրծաւ .
 Դեղնեցաւ , սևցաւ , չորցաւ ,
 Ու քամին՝ առաւ տարաւ :

Լուբիային վերջն՝ ըլլայ քեղի
 Ո՛վ պարծենկոտ , նոր հայելի .

Որ քիչ բանով մը չըփացած
 Ժամանակով դեռ փորձ չեղած ,
 Հին ծերերուն տընաղ չընես ,
 Թէ ոչ՝ վախճանդ ալ է այսպէս :

ԿԱՏՈՒՆ ԵՒ ՍՈՒՍԿ

Հանձար ու խելք մէկ ըստակ ,
 Երբ բըռնուԹեան ընկնին տակ :

Կատուն ամառ Ժամանակ ,

Յանտառն որսաց մէկ Սոխակ ,

Ու ճանկերով մէջքէն բռնած ,

« Դու շատ անուշ կ'երգես , ասաց .

Բանաստեղծներ քեզի, Սոխակ,
Կուտան հաղար մէկ գովասանք.

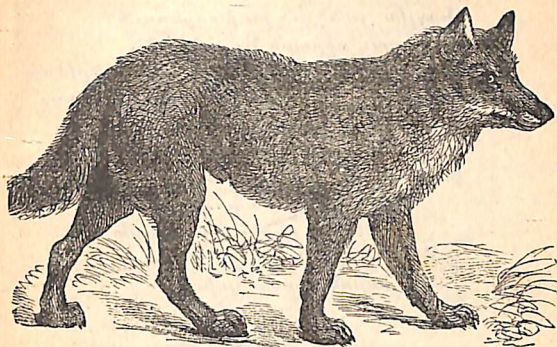
Քեզի համար անցեալ օր
Վարպետ — Աղուէս կ'ըսէր որ՝
Բոլոր հովիւք, հովուուհիք՝
Ձայնէդ կը դգան մարելիք:
Ես ալ պըզտի երգիչ չեմ:
Մէկ մ'ալ երգէ որ տեսնեմ՝
Թէ այս գովեստ, այս համբաւ
Սո՛ւտ են արդեօք թէ իրաւ.

Թէ ձայնդ ըլլայ անուշ, խաղուն,
Կ'երգնում խնայեմ՝ քո արեւուն »:
Բայց Սոխակին՝ սաստիկ վախէն
Լեզուն կապուած՝ համը էր արգէն:
« Երգէ հոգի, երգէ սիրուն », —
Նորէն կըրկնեց նենգժող Կատուն:
Իսկ անմեղ ձագն, երգել ճուր տեղ,
Ճիկ մը հաղիւ հանեց մէկ հեղ.
Ի՞նչ, ա՛յս ձայնով, ա՛յ աներես,
Բոլոր անտառը մոգէր էս.

Կանչեց գաղանն անըզգամ.
Գիտցիր որ ձայնդ է անհամ.

Եկուր մէկ մ'ալ համըդ տեսնամ »:
Այս ըսելով ձագը պատուեց,
Փետուրներն ալ հովուն ցըրուեց:

ՔՈՒԼՈՎ

ԳԱՅԼ ԵՒ ԱՂՈՒԷՍ

Արունտէր Գայն ատենով,
Հարիւրը քեզ՝ հաղարով
Ոչխար ու Այծ պատուէին վերջ,
Չամընալով բազմութեան մէջ,
Ելեր այսպէս կը դանգատէր,
Թէ « Շանց ձեռքէն Գայլերուն կեանք
Կեանք չէ, հապա անվերջ տանջանք:
Ո՛րքան օրերս, կ'ըսէր, ծարաւ ու քաղցած
Անցուցեր եմ եղիւլիս:
Օրէնք չըկայ, արգարուածիւն չըմընաց,
Գիտցող, արգէտ՝ ամէնք զիս
Անխիղճ սըրտով դատապարտեն:
Ճարըս հատաւ, շիտակն ըսեմ,
Ա՛լ այս կողմերս թողուլ փախէլ,
Միայն կըրնայ զիս աղատել »:

Գայլին յանդուգըն խօսքերուն
Նեղացաւ սիրտըն Աղուխտուն.
« Գայլ աղբար, ասաց, ո՛ւր պիտի երթաս,
Որ ուզածիդ պէս խըղճմբտանք գըտնաս:

Ուր ալ որ երթաս
Այդ քու չար սըրտով,
Խածնող ու պատուող սուր ակռաներով,
Ամէն օրէնք լ'արդար դատ՝
Կ'ընեն ըզքեզ դատապարտ »:
Տեղը փոխելն անօգուտ է,
Թէ չարըն սիրաւ չըփոխէ:

ՄՈԳԱԿԱՆ ԼԱՊՏԵՐ

Ձեզի կ'ըսեմ մատենագիրք, հեղինակք,
Որք միշտ վրսեմ եւ բարձր ոճով
Ամպերէն վար որոտալով
Կը գըրէք երգ եւ արձակ,

Թէ հասկըցող ալ չըլլայ ձեր գըրածին.
Խընդրեմ գըրէք ուշ առածիս իմաստին:

Մարդուն մէկն ունէր
Մոգական լապտեր.
Անկէ զատ ալ նորա տուն
Կապիկ մը կար շատ սիրուն,
Որով բազմութիւն
Ձէր պակսեր մարդուն.
Այրօղնայ էր Կապիկն անուն,
Ինք լարախաղ ճարտար շարժուն.

Կը ցատքըտէր յոտն 'ի մատին կը խաղար,
անկարծ մեռեալ՝ լարին վըրայ կ'երկըննար:
Օր մը սորա տէրը գընաց գինեատուն.

Անշուշտ այն օրը տօն մը կար,
Այլ ո՛ր սուրբին՝ միտքըս չի գար:
Անտէր տան մէջ մընաց Կապիկն իր գըլխուն,
Այլ սակայն ոչ անհոգ, անգործ ու գատարկ,
Ձի այդ բանն էր նորա բնութեան հակառակ.

Ուստի ժողվեց տիրոջ տուն
Դուռ գըրացի, բազմութիւն:
« Մըտէք, մըտէք, կը կանչէր մեր Ապուղնան.
Չարմանալի նոր տեսարան
Պիտի բանամ ես ձեր դիմաց.

Չուարձացէք որչափ ուզէք դուք անվարձ,
Մըտնել էլնելու փող հարկաւոր չէ,
Ըրածըս բոլոր ձեզի պատիւ է »:
Հանդիսականք ամենեքեան
Իրենց աթոռ բազմեցան:

Մէջտեղ բերուեցաւ մոգական լապտերն.
Աճապարելով փակուեցան փեղկերն,
Եւ բերնին տալով շըլլեփ Ապուղնան,

Շատ գովեստ զրուցեց լապտերին վրան:
Խօսք չէր ուզէր հեղինակին արուեստին,
Միայն լրտողք յօրանչելով ծափ զարկին:
Շէն գոհ սըրտով ճարտար Ասպիկ,

Առաւ ներկուն ապակին

Եւ յարմարցուց լապտերին:

« Սորա նըման տեսած ունի՞ք

Աղուոր տեսարան,

Կանչեց մեծածայն.

Նայեցէք, բարեկամք,

Ահա ձեզ արեգակ

Ճառագայթներն արձըկած,

Լուսապայծառ գեղապանծ:

Ահաւասիկ ձեզ և լուսին

Արծաթափայլ բոլորովին.

Սոցա ետեւէն Ագամն ու Եւան,

Զորս դին կենդանիք և հաւք զանազան.

Այս է ստեղծումն աշխարհի »:

Հանդիսականք ամենայն

Թաղուած 'ի խոր գիշերի,

Թաթերնուն վըրայ ելած

Աչքերնին մեծ մեծ բացած,

Լսածնին տեսնալ կ'ուզէին.

Բայց էր խաւար ամէն գին:

« Հաւատացէք, կանչեց Աստուծն անհամբեր,
Կամ իմ աչքերս բոլորովին են կուրցեր,

Կամ այդ Կապիկը ցընորած

Դուրս կուտայ բերնին եկած »:

« Բսկիզբէն վեր ես ալ, ասաց,

Բան չի տեսայ, Շուներն կառաւած »:

Իսկ Հընդկահաւն հանգարտասեր,

« Չէ, չէ կըրկնեց, բաներ տեսնալ
Շիտակն ըսեմ՝ կըրնայ ըլլալ,
Բայց Էկ նայէ որ այդ բաներըն մէկմէկէ
Զանազանեւ և որոշելըն դժուար է »:

Իսկ Կիկերոնն անդադար

Վարդապետէր պերճաբար,

Մինչ մէկ փոքրիկ պակասութիւն

Պատճառ էր բան չըտեսնուելուն.

Թէ հարցընէս՝ արդեօք ի՞նչ էր. —

Լապտերին մէջ լոյս վառած չէր:

ՏԱՌԻՄԱՆ

ՄԱՏՂԱՇ ԾԱՌԸ

Անտառի մ'մէջ Ծառ մը կար,

Երկայն, բարակ ու տըկար.

Մէկ օր մարդ մը տեսնելով

Մէջքը սըրած կացինով.

« Ըրէ, ըսաւ, ինձ մըտիկ,

Բաներ ունիմ ըսելիք.

Հոգիդ սիրես՝ շընորհք մ'ըրէ

Եւ սա իմ չորս կողմս մաքրէ.

Կըտրէ, վերցուր այդ ծառեր,

Որ կը նեղեն իմ ճըղեր.

Թող որ անդամ մ'արեւ տեսնեմ,

Կապոյտ երկինքը վայելու:

Տարին անցնի թէ զիս տեսնաս

Հովտիս բոլորը չը տիրած,

Այն ատեն զարկ զիս կոտրէ,
 Ու տար 'ի կրակը ձրգէ » :
 Մարդը մշտիկ ըրաւ Պառին,
 Ինչպէս իր հին բարեկամին .
 Քաշեց մէջքի կացինն հանեց,
 Քովի ծառերն ամէն ջարդեց :
 Երբ մինակուկ Պառը մընաց,
 Խեղքը կարծես գըլխէն գընաց,
 « Բանէ մ'ըսաւ, փոյթըս չէ,
 Աշխարհք ըսես՝ ալ խն է » :
 Ուժին տըւաւ որչափ կըրցաւ,
 Լաւ մը չորս դին տարածուեցաւ .
 Անցնող դարձող երբ զինք տեսնար,
 « Աշխիւ, կ'ըսէր, ահա քեզ ծառ » :
 Տեսակ տեսակ թըռչուններ
 Եկան գըրին հոն բուռներ .
 Անուշ հովիկն՝ այս ծառին
 Կարծես զմայլած էր տեսքին :
 Բայց եկու տես թէ ի՞նչ գիպուած՝
 Դեռ այն տարին չըբոլորած,
 Լաւ ճըշմարտեց այն հին առած,
 Թէ « Խընտու մին յաջորդէ լաց » :
 Աշխան օգեր փոփոխական
 Մէկ ժամ՝ միւսին բնաւ չէ նըման :
 Օր մը արև ծագէր պայծառ,
 Եւ փոթորկի նըշան չըկար .
 Մէկ մ'ալ յանկարծ
 Ամպը գոռաց,
 Կայծակ ցորաց,
 Հովը պոռթեաց,
 Զարկաւ Պառին այնպէս ուժով .

Որ վեր խըլեց հողով մողով :
 Պառն ընկնելով 'ի գետին
 Հառաչեց այս խօսքս յետին .
 « Հովը մըտքէս անցած չէր .
 Կորսըւեցայ անընկեր » :

ՄԱՐԻ ԵՒ ԾԻԾԵՈՒՆԻԿ

Տան մը անշուք դաւթին մէկ ծայր,
 Զագերուն կեր տալու համար,
 Մայր Ծիծեռնիկ ժամուան մը մէջ,
 Կ'ընէր հազար մէկ ելեւէջ .
 Խընամէր իր սիրուն զաւակք,
 Այն ապահով գերանաց տակ :
 Կըռկըռացող Մարի խաթուն

Հանդիպելով մօրն այն սիրուն,
Որ բերանով խածած ճրճիք՝
Դարձեր կուգար իրեն բունիկ,
« Երնե՛կ, բաւ, քեզ մարիկ,
Հազար երնեկ, Միժեռնիկ,
Որ քոյ սիրոյդ պըտուղներ
Կը տաքցընես օր գիշեր,
Եւ անխըռով հանգըստեամբ
Կուտաս անոնց կեր ու ջամբ.
Քու ձագուկներ սիրասուն
Իրենց փետրոյ բուսնելուն,
Երգելով երգ քաղցրաձայն
Պիտի երկինք վերանան:

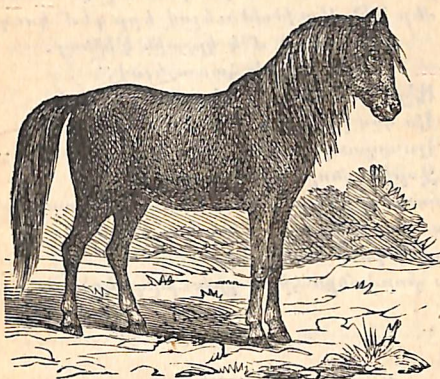
Այլ իմ, աւաղ սև արևուս,
Տեղ մը չունիմ որ նըստիմ Թուխս.
Հաղիւ կ'ածեմ ես հաւկիթներ մէկերկու,
Կ'առնուն մարդիկ առանց վըրաս խըղճալու:

Պիտի չըլլայ ինձի այն օր,
Որ վառեակներս իմ չորս բոլոր
Ժողուած՝ նըստիմ ճըխալով,
Քաշած ցաւերս մոռնալով »:
« Մի գանգատիր, եղաւ հերիք,
Ըսաւ իրեն Միժեռնիկ,
Քու ցաւերուդ բուն պատճառ՝
Դու ինքնրդ ես Մարի խաթուն.
Հաղիւ կը զգաս որ ես մայր՝
Ձես դագրիք քո կըռկըններուն:

Ձայնրդ քաշէ, քեզի յարմար տեղ մը տես,
Ածէ հաւկիթ, երբ և որչափ որ կ'ուզես.

Երկու ամիս վըրայ չանցած,
Դու ալ կ'ըլլաս մայր բաղմաթիւ գաւազայ »:

Ձսիրենք փայլ, աղաղակ,
Ընարենք քաշուած կեանք մինակ.
Անով երկար երջանիկ
Եւ աննախանձ մենք կ'ապրինք:

ՁԻ ԵՒ ՁՈՐԻ

Ձորի մ'ու Ձի կ'երթային,
Բեռնուորած մէկն հաճար,
Մէկան արծաթ՝ մաքսն աղին:
Ձին քիթը մեծ աղուոր բեռնով
Եւ ոչ պըղտիկ մը քանակով

Թեթեւալ անկէց.
Յանձն առնուլ չուղէց.
Վիզ տընկած ու նազելով մը գոգուող,
Կը քալէր և կը շարժէր վըզին բոժոժ:

Մէկմ' ալ յանկարծ դիմացնին

Կը տընկըւին աւաղակը,

Մեծ բարեկամքն ըստրկին:

Կը թափին արծաթ տանող Ձիուն վըրան,

Կը բըռնեն սանձէն ու կանկ առնել կու տան:

Հոն մեր Ձին վիզ թօթուելով երբ դէմ կուգայ,

Հարուած մ'է կըշտին կ'իջնայ.

« Ո՛հ, կ'ըսէ հառաչելով,

Ա՛յս են եղած ինձ խոստովնքներն.

Ես հոս ինկած կորսուելմ երթամ,

Եւ աղափ սա որ հետս էր »:

Ջորին անոր՝ « Ո՛վ բարեկամ,

Փառաւոր պաշտօնն անվրտանդ չըլլար.

Դու ալ ինծի պէս եթէ գոհ սըրտով

Աղօրեպանի ծառայէիր քով,

Աս փորձանքն հիմա գըլուխդդ չէր դար »:

ԼԱՅՈՆԴԻՆ

ԿԱԹՆԱՎԱՃԱՌԻ ԿԻՆՆ ՈՒ ԿԱԹՆԱՄԱՆ

Բերրէդ՝ գըլխուն վերե կաթի աման մը բարձած

Լաւ մը բարձով հաստատած, (ծէր:

Հանգիստ ու անարգել քաղաք հասնիլ կը կար-

կարճ ու թեթեւ ըզգեստողն առաջ կ'երթար

(մեծաբայլ.

Դիտմամբ արագ շարժելու՝ նոյն օրն արդէն հա-

(գածն էր

Բաճկոն, կօշիկ պարզ անփայլ:

Հանգրիճաձև ինքն սասնկ,

Հաշիւ կ'ընէր ռըչափ դանկ (կով

Ձեռքը կուգար իր կաթէն. անոր բերած ըստա-

Հարիւր մ'հաւկիթ կը գընէր, թուխս կը դը-

(նէր երեք հեղ.

Եւ բանն աղէկ կը յաջողէր իւր մըտադիր իւր-

« Ինծի համար գըթուար չէ, (նամով:

Կըսէր մըտքէն, տանըս բոլորը վառեակներ մեծ-

Աղուէան ռըչափ ալ լափէ՝ (ցընէլ.

Ճարպիկութեամբ՝ մընացած ունէ ես կըրնամ խող

(մը գընէլ.

Դիւրին է զինքն առանց մեծ ծախք մը բանալու

(գիրցընէլ.

Գնած առենէս լաւ մը լեցուն էր արգէն.

Կըրնամ կըրկին ծախելով՝ աղէկ ըստակ ձեռք

(բերէլ.

Եւ ո՛վ կընայ զիս արգիլել որ ախոռին մէջ պա-

(հէմ

Կով մը հանդերձ իր հորթով՝ եթէ ձեռք տայ

(գինէրնին,

Որոնց հօտին մէջ հոս հոն պիտի տեսնեմ՝ ցատ-

(քէշնին »:

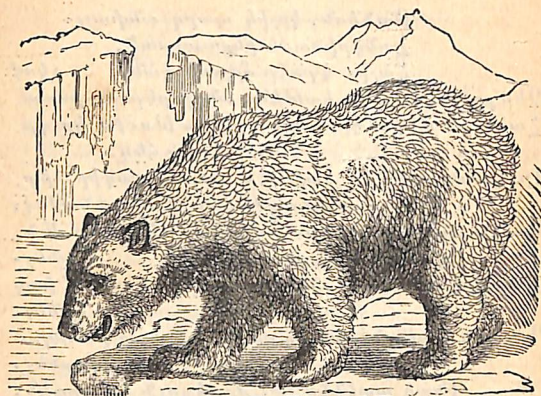
Ասոր վըրայ ինքն ալ Բերրէդ վեր կը ցատքէ

(խընտուսով,

Կը թափի կաթն. ողջմբ մընան թուխս, վա-

(ռեակ, խող, հորթն ու կով:

ԼԱՅՈՆԴԻՆ

ԵՐԱԺԻՇՏԳ

Ծըռքիթ կապիկն ու Արջ Թաթեղ,
 Երկայնականը Էշն, Այծ մորուեղ,
 Օր մը, չիյաեմ Թէ մը սուրբին էր աօնին,
 Դաշնակաւոր երգ մ'յօրինել ուզեցին:
 Գրտան Թըմբուկ մը ծակ, քննար անուրը,
 Հին կիսաձայն տիկ մ'ու սըրինգ ջախջախած,
 Ուռենույ մը զով շուքին տակ կէս բոլոր
 Մեր պարոնայքն շարուեցան երգասաց.
 Կը զարնէին ջանքով ամէնն իր գործիք,
 Բայց այլանդակ ձայնէն խլացան լրսելք:
 Վեր յատեց հոն մէկէն ախոյժ մեր կապիկ,
 « Կեցէք, կեցէք, պուռաց, փուճ տեղ չըյօգնէք.
 Ի՞նչպէս կըրնայ մեր երգն ըլլալ ներդաշնակ,

Խառնաբերնդոր երբ մենք բազմինք այս տեսակ.
 Դու, Արջ եղբայր, Թըմբուկ աջ կողմնս կեցիր,
 Փողահար գուն ալ, պարոն Էշ, ձախս անցիր,
 Ես ա_ Այծուն գէմ հոս նըստիմ քնարահար,
 Հապա սկսինք նոր եղանակ ու նոր պար »:
 Փոփոխուեցան տեղերն, այլ ոչ եղանակ.
 « Այսպէս բան չըլլար, բարեկամք, Արջն ըսաւ,
 Թէ որ անուշ երգ մը զարնել կամենաք,
 ԵրիցուԹեան հարկ է նըստինք մենք կարգաւ »:
 Զուր տեղ Արջուն հետեւեցան նոր գիւտին,
 Իլան դարձեալ փոփոխեցին տեղերնին.
 Նորէն աղմուկ, նոր աղաղակ, նոր շըփոթ,
 Երաժշտաց ջանիցն արգիւնք համառօտ:
 Յանկարծ ծառին ծայրն էջ Սոխակ մ'երկընքէն.
 ՈւրախուԹեամբ մէկէն ասոնք կը կանչէն.
 « Բարով եկար, չըքնաղ Հոմեր հրաշխօս,
 Շըտորհք մ'ըրէ, լաւ մը կարգի գիր զմեզ հոս:
 Ունինք ահա քննար ու տիկ և սըրինգ,
 Ըսէ միայն ի՞նչ կարգով հարկ է բազմինք »:
 « Կարգաւ անուշ ձայնի ու կիրթ ականջաց »,
 Ըսաւ Սոխակն ու խընտալով Թուաւ գընաց:

ՔՈՒՆՈՎ

ՇՈՒՆՔ, ԿՍՏՈՒՔ ԵՒ ՄԿՈՒՆՔ

Ձրկայ տեղ մը կամ Ժամանակ,
Ուր տեսնուած չըլլայ կըռիւկ.

Բայց Թէ կ'ուզես տամ օրինակ,
Նաեւ չորս կողմը կան անթիւ:

Տարեբքներէն եթէ կ'ընտրես ըսկըսիմ,
Որ մէկմէկու են միշտ անհաշտ Թըշնամի.

Այսպէս երկրիս ամէն անկիւն, ամէն դին,
Ձրկան մէկտեղ խաղաղ երկու կենդանի:

Իշխան մ'ունէր ատենով տուն մեծաշէն,
Ուր Շընէրու, Կատուաց բանակ մը կ'ապրէր.
Բայց այնչափ կարգ դրուեցան տան տիրոջմէն,

Որ ալ կրուուի ձայն երբեք հոն չէր լսուեր:
Ամէն մէկուն իրեն պաշտօնն էր զատուած,
Կերակուրնին չափով կըշուով կու տային.
Վէճ բացողին խարաղանի մը հարուած
Բաւական էր յիշեցնելու օրէնքնին:
Խաղաղութիւն, հանգիստ տան մէջ տիրէլ էր,
Ուր Թըշնամի Շանց և Կատուաց բաղմունթիւն,
Կարծես եղբայր, եղբորորդի, դասընկեր,
Իրարու հետ կ'ապրէին մէկ սիրտ, մէկ տուն:

Բայց շատ երկայն չըբըշէց
Հանգիստն ու սէրն այն իրենց.

Վասն զի կամ Թանն հաւասար չէր տըրուեր,
Եւ կամ մէկուն կրտոր մ'ոսկոր կը պահսէր.

Իսկ ուրիշներ կը զրուցեն,
Թէ կորեանց մայրն անօթի

Կը նեղուէր իր ձագերէն,
Ձրկար կըտոր մ'ալ հացի,

Եւ Թէ ամէն պահձու բան
Կատուաց րնկած էր բերան:

Տակն ու վըրայ հոն մէկէն
Կ'ըլլար պալատն աղմըկէն.

Սենեակ, դահլիճ, սրահ, պարտէզ,
Իր կըռուէրու ասպարէզ.

Շանց ու Կատուաց ճիւղն ու ձայն
Բռնեց մառան, խոհարան,

Պողալ կանչէլ, զըփրուտոց,
Խռովեց հանգիստ գըրացոց:

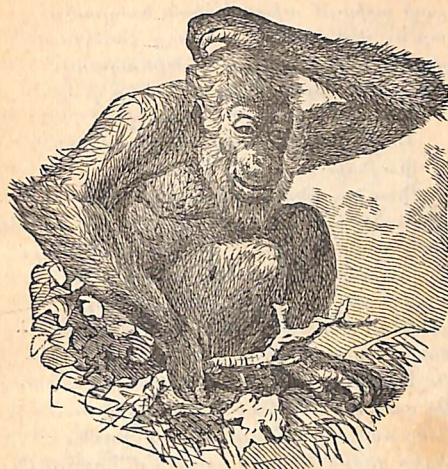
Կատուներուն ըրած բողբ

Նոր կանոնացն էր վըրայօք,

Իսկ Շանց հալիւն սաստիկ կատաղած՝
Կը սպառնար մահ ու կոտորած:

Թընճուկ քահուղ փաստաբան
 Մ'ըստաւ բանալ դատաստան,
 Ու տանտիրոջ օրէնքներուն համեմատ՝
 Կըտրել ամէն մէկուն գործոցն արդար դատ:
 Բայց եկուր տես նոր արկած,
 Վասն զի գիրքն օրինաց,
 Թըլթեղէններն ու մուրհակը,
 Ամէն դաշնաց օրինակը,
 Չոր պալատին ծառաներ
 Մէկ խորշ մ'էին ամիսներ,
 Բողոքը Մըկներ — Կըրծեր ու կերեր
 Բան չէն թողուցեր: — Գարձեալ վարուվեր
 Մըկանց գէմ բողոք — Լըսուէր անողոք:
 Մինչև Կատու մը, Կատու ծեր խորագէտ,
 Արիւնարբու անհաշտ ոսոխ Մըկանց գէմ,
 Վըրան առաւ ջընջել անոնց ցեղն անհետ.
 Ասով տանտէրն քիչ մ'հանգչեցաւ հոգերէն:
 Դառնամ գարձեալ ես իմ խօսքիս
 Եթէ չըկայ արարած մը երկնից տակ,
 Որ չունենայ իրեն բնութեան հակառակ:
 Սակայն դու զուր տեղ կ'աշխատիս,
 Եթէ պատճառ կ'ուզես տալ այս օրինաց:
 Իսկ ես այսչափ միայն գիտեմ որ Աստուած,
 Ինչ որ ըրաւ — Բարի ըրաւ:
 Այո, գիտեմ գարձեալ թէ խիստ շատ անգամ,
 Պարապ բանի վրայ՝ սաստիկ վէճ կը բանան,
 Մարդիկ մարդիկ, կ'արժէր ութսուն զձեզ տա
 (բուան,
 Ղըրկէլ գարձեալ մանկավարժից ուսարան:

ԼԱՅՈՆԵՐԷՆ

ԿԱՊԻԿ

Չարաճըճի խըռֆած Կապիկ մ'երբ մեռաւ,
 Հոգին զըժոխք գատաստանի տարուեցաւ.
 Ու կը խընդրէր գատաւորէն որ գարձեալ
 Գըթայ վըրան, աշխարհք զըրկէ անգամ մ'ալ.
 Սակայն անոր ծանրը մեղաց փոխարէն՝
 Վըճուեց Պըտտոն զըրկէլ հոգին իր ձեւէն. (խան՝
 Չար, գիւրաշարժ, աշխոյժ մարմնոյն ճիշդ փո-
 Դանգալ, ապուշ իշու մը տալ կերպարան:
 Բայց մեր Կապիկ
 Այնչափ ճարպիկ

Այնչափ աշխոյժ ախորժական ծաղրածու
 Հաղար ու մէկ կերպ բանեցուց հաճելու,
 Մինչև շարժեց դատաւորին ծիծաղն ալ,
 Որուն երեսն երբեք ժպտի չըկար փայլ:
 Ուստի թողուց նա Կապկին՝
 Բաղդ մ'որոշէլ իր անձին:
 Փափաքեցաւ մեր Կապկի
 Դառնալ թուլթակ խառտուրիկ:

« Ասով գոնէ կըրնամ մարդկանց հետ դարձեալ
 Նըմանութիւն մ'ըսաւ, քիչ շատ ունենալ:

Անցած կեանքիս մէջ երբ Կապկի էի.

Անոնց պէս շարժիլ գործել կըրնայի,

Իսկ հիմա գոնէ թուլթակ որ դառնամ՝

Անոնց խօսածին միշտ հաղորդ կ'ըլլամ »:

Հաղիւ Կապկին իր նոր մարմնոյն ձեն առաւ,

Գրնեց զանիկ շատախօս կին մը պառաւ,

Ու վանդակի մէջ գընելով օրն 'ի բուն,

Կը սիրէր զինքն՝ ինչպէս զաւակ մ'հոգեսուն:

Կ'ուտէր թուլթակն ու կը խըմէր զեղխուլթեամբ,

Շատխօս պառաւին հետ կը վիճէր վարժութեամբ,

Որ թուլթակէն ոչ ինչ պակաս զրուցասէր,

Քիչ մ'աւելի թերեւս ըլլար խելաց տէր:

Թուլթակն իր նոր արհեստին հետ

Մաս մը հինէն կը միացնէր,

Միմոսաբար առաջ ու ետ

Վէր վար գըլուխը կը շարժէր.

Կըտուց կըտցին հետ ծեծելով

Հաղար ու մէկ սիրուն կերպով,

Թիւեբը թուլթուէր,

Կ'երգէր, կը խօսէր,

(տար,

Թաթիկներուն այնչափ դարձուածք, ձև կու-

Որ ճիշդ Կապկէ մ'ամենեւին վար էր մնար:
 Պառաւն ակնոցն աչքին դըրած ամէն օր,
 Կը զմայլէր միշտ անոր շարժմամբ նորանոր.
 Շատ կը ցաւեր որ քիչ մը խուլ ըլլալուն,
 Ու գընէլ էր կըրնար ամէն խօսքերուն,
 Որուն քով շատ աւելի խելք կը գընար,
 Քան որ և է մարդու վըրայ ձիբը, հանձար:
 Բայց երբ թուլթակն իր զեղխուլթեան չափն ան-
 (ցուց,

Եղաւ անխելք, խօսք խառնակիչ, շատզըրոյց,

Ու չարաչար երբ վանդակին մէջ շատ հեղ,

Կը գինովնար սաստիկ պառաւին հետ մէկտեղ,

Որ մ'ալ վերջապէս մահուան դուռն հասաւ.

Դարձեալ Պըտուտին ատեանն հանուեցաւ.

Որ զինքն ուղեց զըրկէլ Ջըկան մարմնոյ մէջ,

Այսպէս լուլթեան իրեն պատիժ տալ անվերջ:

Նորէն թուլթակն հաղար ձեւեր,

Բիւր հաղար կերպ կերպ դարձուածքներ,

Դատաւորին առջև ցըցուց նորանոր:

Իշխանները մըտիկ կ'ընէն միշտ անոր,

Որ շողոքորթ իր լեզուով,

Մարդահաճոյ կերպերով,

Անդադար չօրս կողմերնին

Շան պէս քըծուին, քըսվաւին:

Ուստի Պըտուտն մարդկան մարմին

Հաւանեցաւ տալ մեր Կապկին.

Բայց անպառաջ՝ դատելով իր չար հոգին,

Լաւ, իմաստուն, բարի մարդու մը ձեւին,

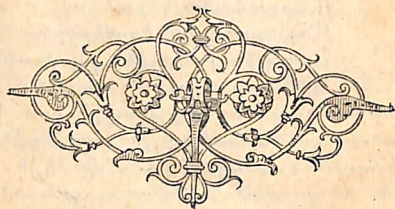
Մտածեց անոր շատխօս յիմար ու զրաբան,

Ձանձրացուցիչ մարդու մը տալ կերպարան.

Որ կը սըտէր ու միշտ մեծ մեծ կը ջարդէր,

Կ'ընէր անշնորհք ու ծաղրալից բիւր ձեւեր.
 Ծաղրի կ'առնուր ամէնուն գործին հաւասար,
 Իրեն չընկած բանին գործին մէջ մըտնար.
 Թեւ կը կըտրէր միշտ ուրիշին լաւ խօսքին,
 Խօսք խառնելով մէջն անպիտան ու չընչին:
 Օր մ'Աթենաս երբ տեսաւ զինքն այն ձեով,
 « Է՛հ, է՛հ, զքեզ կը ճանչեմ, ըսաւ խընտալով.
 Խառնուրդ մը Կապկի ու Թուլթակի ես,
 Ատենով յիշեմ՝ որ տեսայ ըզքեզ.
 Թէ վերցուի քեզմէ այդ ձեզ ու խօսիլ,
 Զոր առանց դատման կըրցած ես սովրիւ,
 Ա՛լ քովդ ուրիշ բան
 Զի մընար մարդկան »):
 Գեղեցիկ Կապիկ մ'ու խօսուն թուլթակ,
 Ա՛ռ խառնէ մէկտեղ, զանգէ մէկ էակ,
 Կը ստեղծես շատ մարդկանց բազմութիւն,
 Որոնցմով աշխարհ լեցնուի է լեցնուի:

ՖԵՆԵԼՈՆ

ՑԱՆԿ

Լաֆոնգէն առ Արքայորդին Թագաժառանգ	7
Կաղնի եւ եղէգն	9
Տանձենի եւ Դդմենի	10
Խորհուրդ Մկանց	12
Էջ եւ Շնիկ	14
Լեռնցի ու քաղաքացի Մուկն	16
Նասրէտտին խոճան եւ Լր Էջը	19
Մեղու, ճպուռն եւ ճանճ	22
Տղայ ու Մեղու	23
Աղուէս ու Հաւ	25
Ընկուղի ծառը	26
Մուկ եւ Կով	27
Մահն ու Զարաթախ	28
Արտոյտ եւ Խայտիտ	30
Առու եւ Հովիւ	31
Իմաստուն Աղուէս	33
Օձ ու Խարտոց	35
Անիրաւ դատաւոր	36
Ժանտամազէն բոնուած կենդանիներ	38
Ծիծեռնիկ եւ Թռչնիկը	41
Գառն ու Գայլ	44

Գայլ եւ Շուն	46
Փոր եւ Անդամք	48
Աղուէս ու Այծ	50
Անտառ ու Կրակ	55
Նապաստակին ականջներն	56
Աւիւծ սգաւոր եւ Եղջրու	58
Երկնքն ու Այծ եւ Ոչխար	62
Գորտ եւ Կով	65
Մահ եւ Փայտահար	64
Պարկն	66
Ագռաւն ու Աղուէս	68
Ճպուռն եւ Մըջիւն	70
Նշդարի եւ Լուբիա	71
Կատուն եւ Սոխակ	75
Գայլ և Աղուէս	75
Մոգական լսպտեր	76
Մատղաշ ծառը	79
Մարի և Ծիծեռնիկ	81
Ձի և Ջորի	85
Կաթնալաճառ կինն ու Կաթնաման	84
Երաժիշտք	86
Շունք, Կատուք և Մկունք	88
Կապիկ	91

201

100

